

Kuntavaalit, ehdokkaat ja valitut vuonna 2017

Marianne Pekola-Sjöblom ja Sirkka-Liisa Piipponen, Suomen Kuntaliitto

KESKEISET TULOKSET

Kevään 2017 kuntavaalien äänestysprosentti oli 58,9. Äänestysaktiivisuus nousi 0,6 prosenttiyksikköä vuoden 2012 kuntavaaleista. Äänestysprosentti vaihteli kunnittain Kajajain 49,3 prosentista Kinnulan 82,6 prosenttiin.

Kaikkiaan 33 618 ehdokasta tavoitteli 8 999 valtuustopaikkaa. Yhtä valtuustopaikkaa kohden ehdokkaita oli keskimäärin 3,7. Kunnittain ehdokkaiden määrä vaihteli 1,4–12,8 välillä.

Kuntavaaleissa 2017 ehdokkaita oli noin 10 prosenttia ja valtuutettuja 7 prosenttia vähemmän kuin vuoden 2012 kuntavaaleissa.

Kuntien valtuustoihin valitut valtuutetut edustavat 13 eri puoluetta sekä useita eri valitsijajhdistyksiä ja yhteislistoja.

Valtuustoihin valituista noin 44 prosenttia on uusia valtuutettuja, 56 prosentilla on jo aikaisempaa valtuustokokemusta.

Naisia valtuuston valituista on 39 prosenttia. Naisten osuus kunnanvaltuutetuista on suurempi kuin koskaan aiemmin.

Valtuustoon valitut ovat keski-ikänsä 50-vuotiaita. 18–29-vuotiaita oli vaalipäivänä noin 6 prosenttia ja 65 vuotta täytäneitä 15 prosenttia.

Valtuustoon valituista vajaa prosentti on muun kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisiä.

Raportin tulokset perustuvat oikeusministeriön ehdokasrekisterin 3.5.2017 ja Kuntaliiton tietoihin.

Raportin sisältö

- 1 Tietoa kuntavaaliosallistumisesta**
Äänestysaktiivisuuden kehitys kuntavaaleissa
Ennakoäänestäminen ja ennakoäänestyspaikat
Äänestysaktiivisuus eri kunnissa, kuntakokoluokissa ja maakunnissa
Äänestysaktiivisuus kuntien äänestysalueiden välillä
Äänestysaktiivisuus verrattuna eduskuntavaaleihin
Äänestysaktiivisuus Pohjoismaissa
- 2 Tietoa kuntavaaliehdokkaista**
Ehdokasmäärät ja niiden kehitys
Ehdokasmäärät puolueittain
Ehdokkaiden sukupuoli
Ehdokkaiden ikä
Ehdokkaiden äidinkieli
- 3 Tietoa kunnanvaltuustoista ja -valtuutetuista**
Valtuutettujen puolueesta
Yksinkertaisen enemmistön valtuustot
Valtuutettujen aikaisempi kokemus valtuustotyöstä
Valtuutettujen sukupuoli
Valtuutettujen ikä
Valtuutettujen äidinkieli
- 4 Yhteenveto ja pohdintaa**

Liitetaulukot

1 Vaaliosallistuminen

Toukokuussa 2015 voimaan tullut uusi kuntalaki (410/1995) sisälsi uudistuksen, minkä mukaan kuntavaalit järjestetään Manner-Suomen kunnissa huhtikuussa lokakuun sijaan. Vuoden 2016 kuntavaalit siirtyivät siten säännönmukaisesta ajankohdastaan huhtikuuhun 2017. Tämä merkitsi myös, että vuoden 2013 alusta toimintansa aloittaneiden valtuustojen toimikautta jatkettiin vuoden 2017 toukokuun loppuun ja uudet valtuustot aloittivat toimintansa kesäkuussa 2017.

Ahvenanmaalla kuntavaalit järjestetään joka neljäs vuosi, mutta eri aikaan kuin Manner-Suomessa. Ahvenanmaan kuntavaalit järjestettiin viimeksi lokakuussa 2015.

Äänestysaktiivisuuden kehitys kuntavaaleissa

Kevään 2017 kuntavaalit järjestettiin Manner-Suomen kunnissa 9.4.2017 ja ennakkoäänestys 29.3.–4.4.2017 välisenä aikana. Äänestysprosentti oli 58,9. Äänestysaktiivisuus nousi edellisistä vuoden 2012 kuntavaaleista 0,6 prosenttiyksikköä.

Ennakkoon äänestäneiden osuus oli 26,6 prosenttia kaikista äänioikeutetuista ja 45,2 prosenttia äänioikeuttaan käyttäneistä. Ennakkoon äänestäneiden osuus äänestäneistä on kasvanut vaali vaalilta; edellisissä vuoden 2012 kuntavaaleissa osuus oli 42,4 prosenttia äänestäneistä.

Kuntavaalien äänestysaktiivisuus nousi vuoden 2000 ennätysmatalan äänestysprosentin jälkeen kaksissa peräkkäisissä vaaleissa, mutta vuonna 2012 äänestysaktiivisuus kääntyi taas laskuun. Vaikka äänestysaktiivisuus nousi uudelleen kevään 2017 vaaleissa, jäi äänestysprosentti alle 60 prosenttiin ja siten heikommaksi kuin vuonna 2008.

Kunnittaisesta tarkastelusta käy ilmi, että äänestysprosentti laski vuoden 2012 kuntavaaleista 202 kunnassa, nousi 87 kunnassa ja pysyi ennallaan kuudessa kunnassa. Äänestysaktiivisuus laski eniten, noin yhdeksän prosenttiyksikköä, Siuntion ja Posion kunnissa ja nousi eniten, lähes seitsemän prosenttiyksikköä, Kärkölän kunnassa.

Äänestysaktiivisuus kasvoi kaikissa yli 100 000 asukkaan kunnissa kuntavaaleista 2012. Alle 20 000 asukkaan kunnissa oli suhteellisesti eniten niitä kuntia, joissa äänestysprosentti laski.

Ennakoäänestäminen ja ennakoäänestyspaikat

Ennakkoon äänestäneiden osuus kevään 2017 kuntavaaleissa oli 26,6 prosenttia kaikista äänioikeutetuista ja 45,2 prosenttia äänioikeuttaan käyttäneistä. Aktiivisimmin ennakoäänestys-oikeuttaan käytettiin Savukoskella (59,4 %), Kaskisissa (54,1 %) ja Lestijärvellä (53,6 %), joissa ennakkoon äänesti yli puolet kaikista äänioikeutetuista. Vähiten ennakoäänestysmahdollisuutta käytettiin Pedersören ja Korsnäsin kunnissa, joissa molemmissa alle 15 prosenttia äänioikeutetuista kävi äänestämässä ennen varsinaista vaalipäivää.

Liitetäulukossa 2 on kaikkien Manner-Suomen kuntien äänestysprosentit sekä ennakkoon äänestäneiden osuus kuntavaaleissa 2017.

Ennakoäänestämispaidat kunnissa. Kunnat ovat pyrkineet edesauttamaan äänestämistä monin tavoin. Kunnissa oli vuoden 2017 kuntavaaleissa kaikkiaan 893 kotimaan ennakoäänestyspaikkaa. Määrä on hieman suurempi kuin edellisissä, vuoden 2012 kuntavaaleissa. Kuntavaaleissa 2012 oli kaikkiaan 883 ja vuoden 2008 vaaleissa vastaavasti 889 ennakoäänestyspaikkaa. Ennakoäänestyspaikkojen määrä on pysynyt samana suuruusena kuntaliitoksista ja kuntien määrän vähenemisestä huolimatta.

Kunnissa oli keskimäärin kolme (3) ennakoäänestyspaikkaa, samoin kuin edellisissä, vuoden 2012 vaaleissa. Ennakoäänestyspaikkojen määrä vaihteli kunnittain yhdestä 35:ään. Eniten äänestyspaikkoja oli Helsingissä, 35 ja Oulussa, 25. Tyypillisimmin kunnissa oli yksi ennakoäänestyspaikka, näin oli 132 kunnassa eli 45 prosentissa kuntia. Yleisimmin ennakoäänestyspaikkoina toimivat kunnan- tai kaupunginvirastot, kirjastot ja kauppakeskukset.

Taulukko 1. Kuntien ennakoäänestyspaikat kuntavaaleissa 2017 äänestyspaikan tyypin mukaan

(Lähde: oikeusministeriö, <http://tulospalvelu.vaalit.fi/KV-2017/fi/kuntalista.html>)

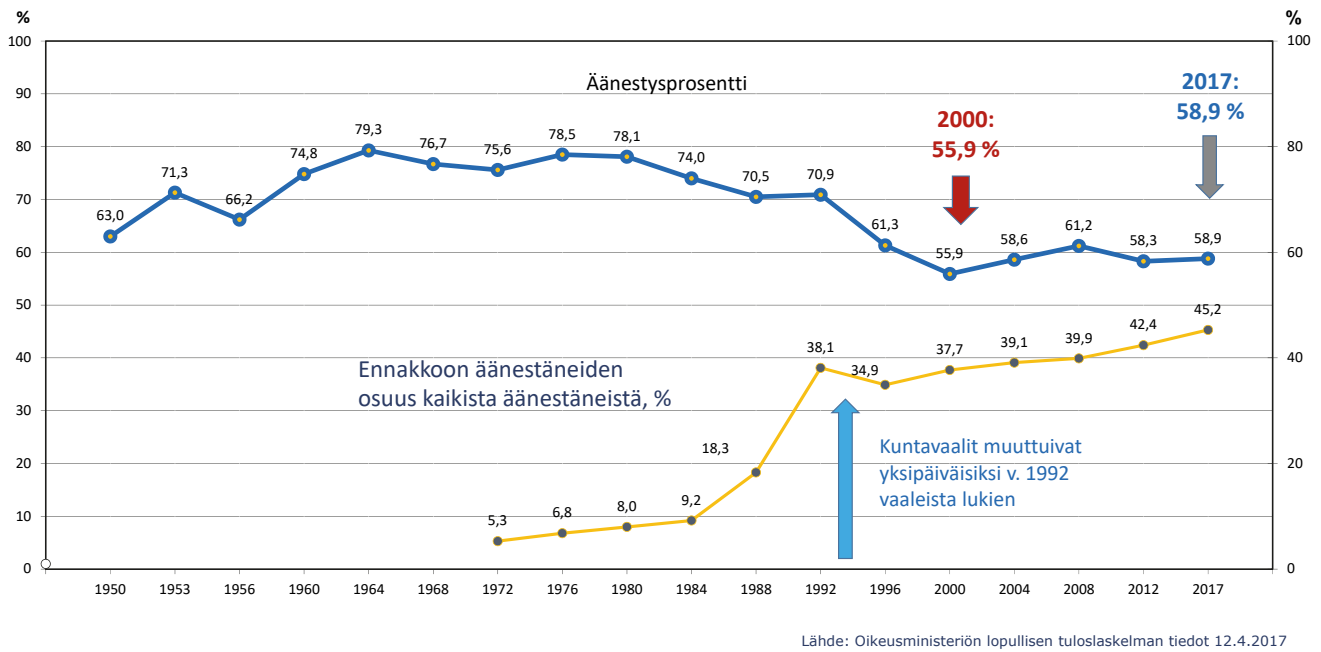
Ennakoäänestyspaikka	Lkm yht.	Kunnat, joissa ko. äänestyspaikka, lkm
Kunnantalo, kaupungintalo tai vastaava	192	184
Kirjasto	227	118
Koulu ja muu oppilaitos	83	84
Kunnan muu virasto, laitos, yhteispalvelupiste tms.	147	47
Kauppakeskus tai muu kaupallinen paikka	135	54
Liikkuva äänestyspaikka (äänestysbussi tms., yhteysalus)	61	56
Postin konttori	15	4
Muu paikka	33	26
Ennakoäänestyspaikat yhteensä	893	N = 295

Yhtä ennakoäänestyspaikkaa kohden oli keskimäärin 6 136 asukasta. Kunnittain asukkaiden määrä ennakoäänestyspaikkaa kohden vaihteli Muonion 336 asukkaasta Espoon 24 948 asukkaaseen.

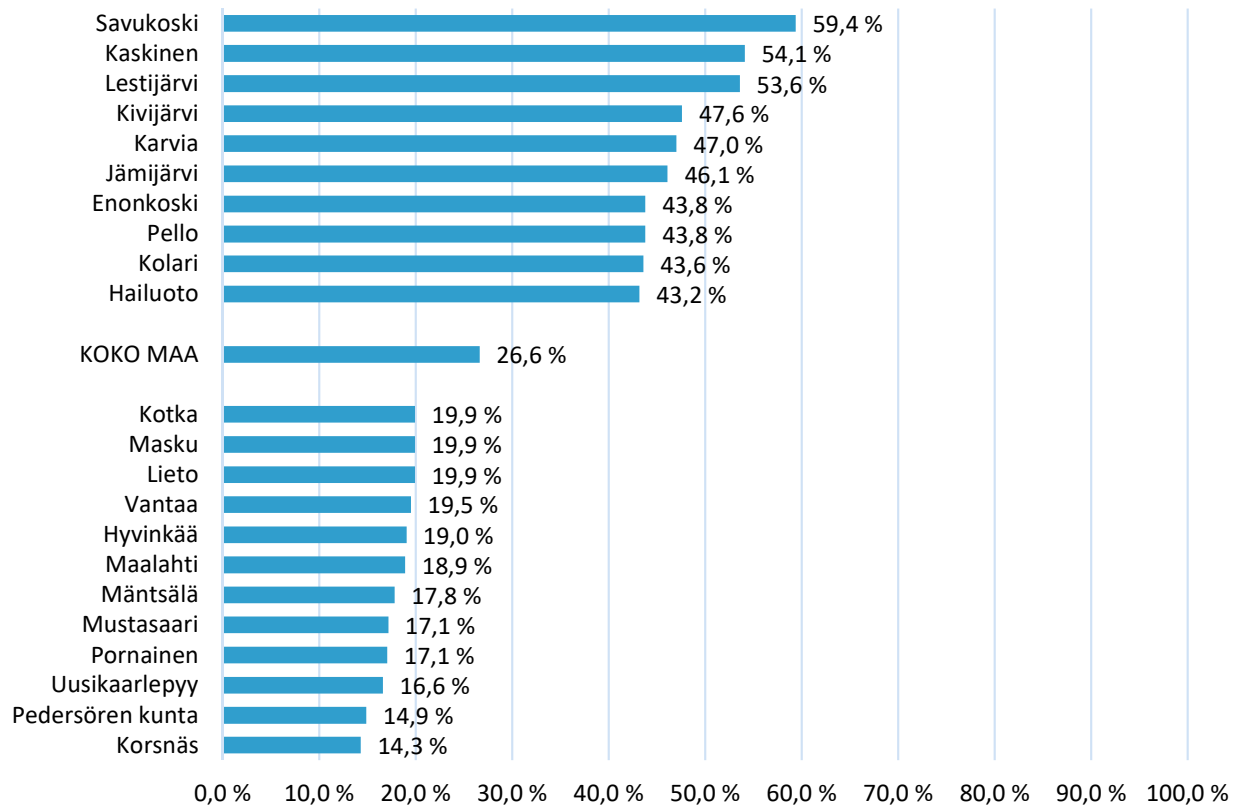
Ennakoäänestyspaikkojen määrä korreloi vahvasti kunnan asukasluvun ja jonkin verran myös kunnan pinta-alan kanssa; äänestyspaikkojen määrä on yleensä noussut kuntakoon kasvaessa. Vaihtelut kuntakokoluokkien sisällä voivat kuitenkin olla suuria.

Kunnissa on mahdollistettu ennakoäänestys hyvinkin erilaisissa paikoissa, jotta äänestäminen olisi äänioikeutetuille sujuvaa. Esimerkiksi Vesannolla oli mahdollisuus äänestää nuorisokahvilassa, Nokialla uimahallissa, Sastamalassa huoltoasemalla ja Vantaalla Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Suuremmissa yliopisto-/ammattikorkeakoulukaupungeissa kuten Espoossa, Oulussa,

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 1950-2017, %

Kuvio 1. Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 1950–2017. Koko maan äänestysprosentit sekä ennakkoon äänestäneiden osuudet kaikista äänestäneistä (%).

Kuvio 2. Korkeimman ja matalimman ennakköäänestysaktiivisuuden kunnat kuntavaaleissa 2017 (%). Äänestäneiden osuudet laskettu äänioikeutetuista.

Jyväskylässä, Kuopiossa, Turussa, Tampereella, Rovaniemellä, Vaasassa ja Kajaanissa oli mahdollisuus äänestää ko. oppilaitoksen tiloissa.

Taulukko 2. Ennakoäänestyspaikat kuntavaaleissa 2012 ja 2017 Manner-Suomen kunnissa, lkm.

(Lähde: Oikeusministeriö, <http://tulospalvelu.vaalit.fi/KV-2017/fi/kuntalista.html>)

Ennakoäänestyspaikkojen lkm	Kuntien lkm, kuntavaalit 2012 (n = 304)	Kuntien lkm, kuntavaalit 2017 (n = 295)
1	153	132
2	59	72
3	28	27
4	21	15
5–10	27	32
11–20	15	15
yli 20	2	2
Lkm yhteensä	883	893

Ulkomailla oli yhteensä 125 ennakoäänestyspaikkaa kaikkiaan 78 maassa. Eniten ennakoäänestyspaikkoja oli Espanjassa (8), Saksassa (4), Venäjällä (4), Thaimaassa (4) ja Yhdysvalloissa (4). Tyypillisesti äänestyspaikkana oli suurlähetystö tai konsulaatti.

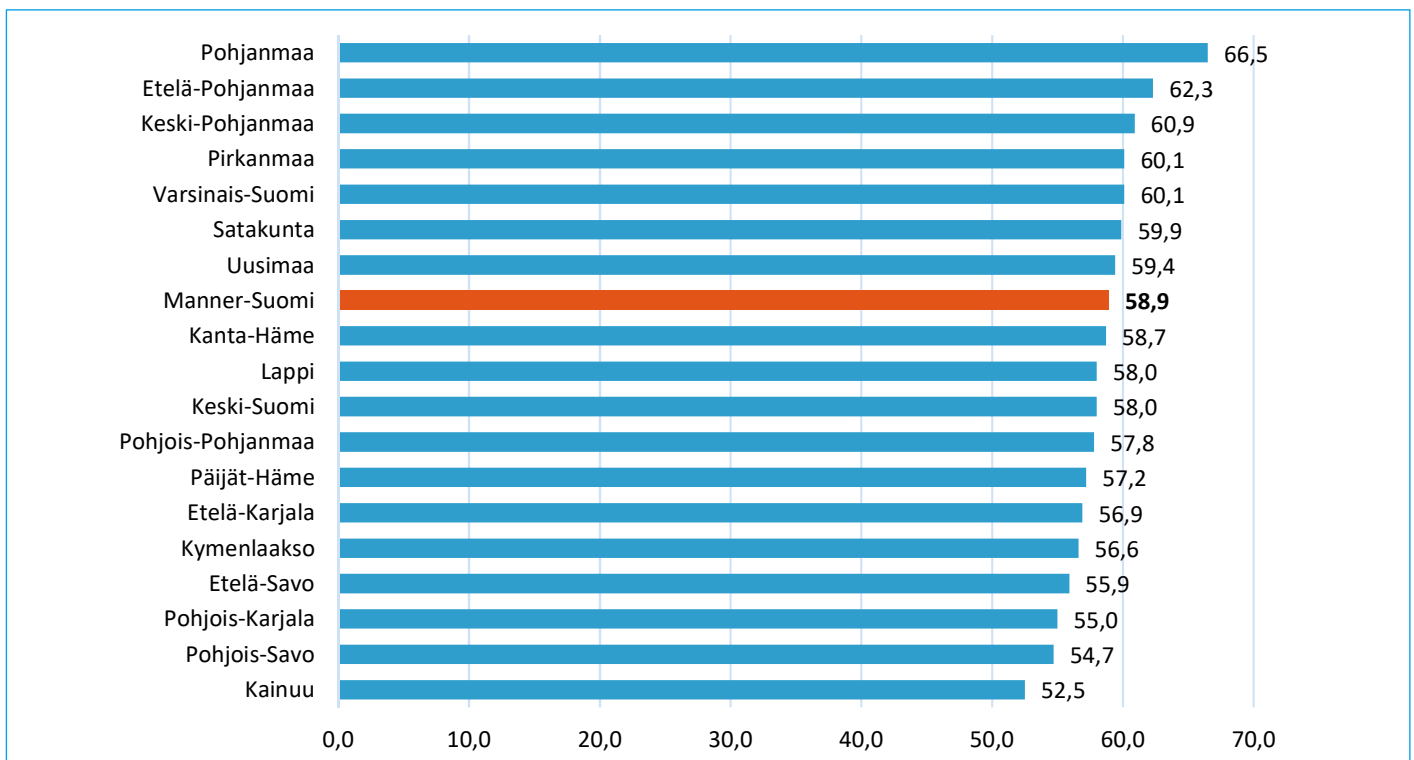
Äänestysaktiivisuus eri kunnissa, kuntakokoluokittain ja maakunnittain

Kunnittainen tarkastelu. Kuntavaalien äänestysaktiivisuus vaihteli suuresti kuntien välillä. Vastaavia suuria kuntien välisiä ero-

ja on havaittu myös aiemmissa kuntavaaleissa. Aktiivisimmin äänestettiin Keski-Suomen maakuntaan kuuluvassa Kinnulassa, jossa 82,6 prosenttia äänioikeutetuista käytti äänioikeuttaan. Kinnulassa äänestysaktiivisuus oli maan korkein myös vuosien 2012 ja 2008 kuntavaaleissa. Kinnulan ohella Pohjanmaan rannikolla sijaitsevassa kaksikielisessä Luodon kunnassa äänestysprosentti oli yli 80 prosenttia (82,5 %). Matalin äänestysprosentti, 49,3 prosenttia, oli Kajaanissa. Kajaani on ainoa kunta, jossa äänestysaktiivisuus jäi alle 50 prosenttiin. Kaikkiaan joka kolmannessa kunnassa äänestysaktiivisuus jäi koko maan keskiarvon alapuolelle.

Kuntakokoluokittainen tarkastelu. Äänestysaktiivisuus vaihteli paitsi yksittäisissä kunnissa myös asukasluvultaan erikokoisissa kunnissa. Äänestysprosentti oli korkeimmillaan alle 5 000 asukkaan kunnissa (63,3 %) ja matalimmillaan 50 001–100 000 asukkaan kunnissa (56,8 %). Äänestysaktiivisuus vaihteli aikaisempien kuntavaalien tapaan paitsi kuntakokoluokkien välillä myös kuntakokoluokkien sisällä.

Maakunnittainen tarkastelu. Myös maakuntien välillä on nähtävissä eroja kuntavaalien äänestysaktiivisuudessa. Aktiivisimmin äänestettiin Pohjanmaan ja laiskimmin Kainuun maakunnassa. Pohjanmaan maakunnassa äänestäneiden osuus oli kaikkiaan 66,5 prosenttia ja kaikissa maakunnan kunnissa äänestysaktiivisuus oli suurempaa kuin koko maassa keskimäärin. Toista ääripäätä edustavassa Kainuun maakunnassa äänestysprosentti oli 52,5 prosenttia ja maakunnan kaikissa kunnissa koko maan keskiarvoa matalampi. Pohjanmaan maakunnan lisäksi Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pirkanmaan, Satakunnan, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakuntien kokonaisäänestysprosentti oli koko maan keskiarvoa korkeampi.

Kuvio 3. Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 2017 maakunnittain (%).

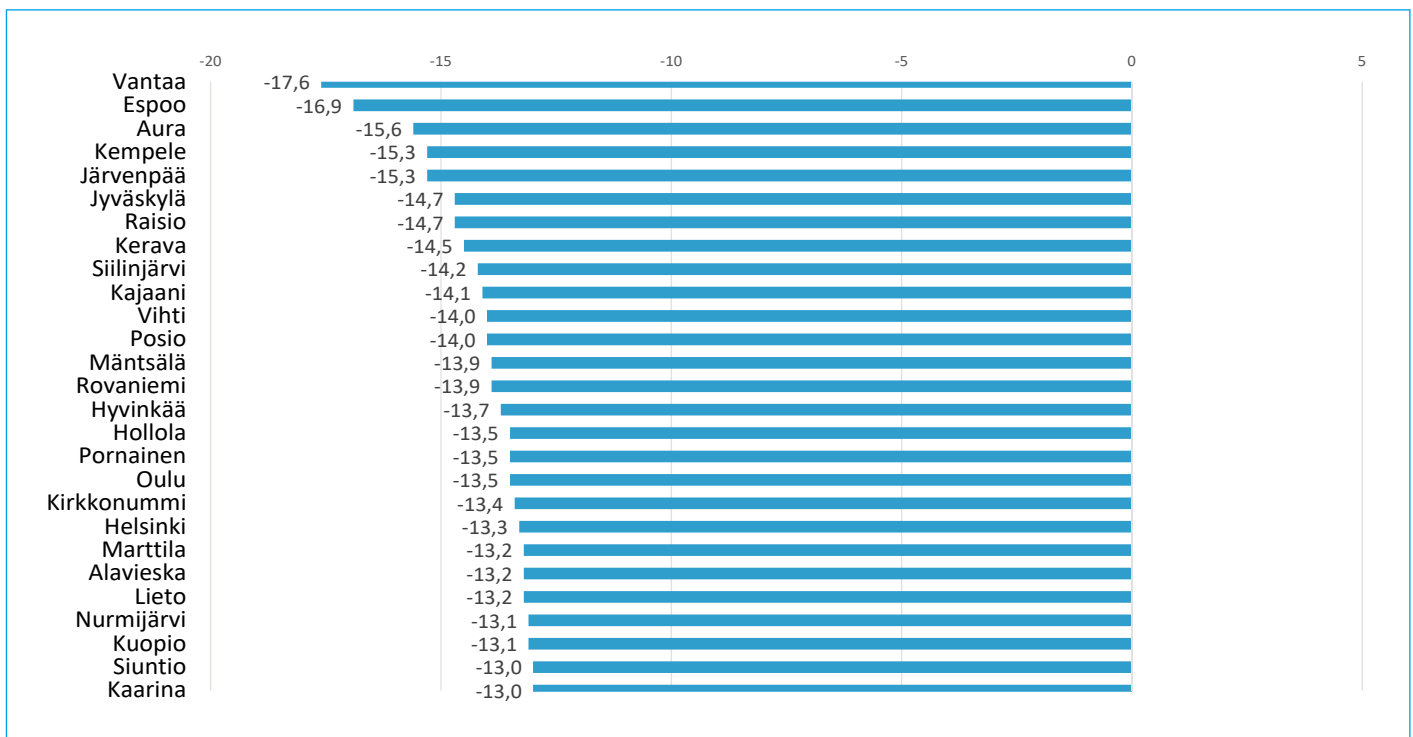
Äänestysaktiivisuus kuntien äänestysalueiden välillä

Kuntien välisten äänestysaktiivisuuden vaihteluiden lisäksi myös sisäiset, eri äänestysalueiden väliset äänestysaktiivisuuden erot

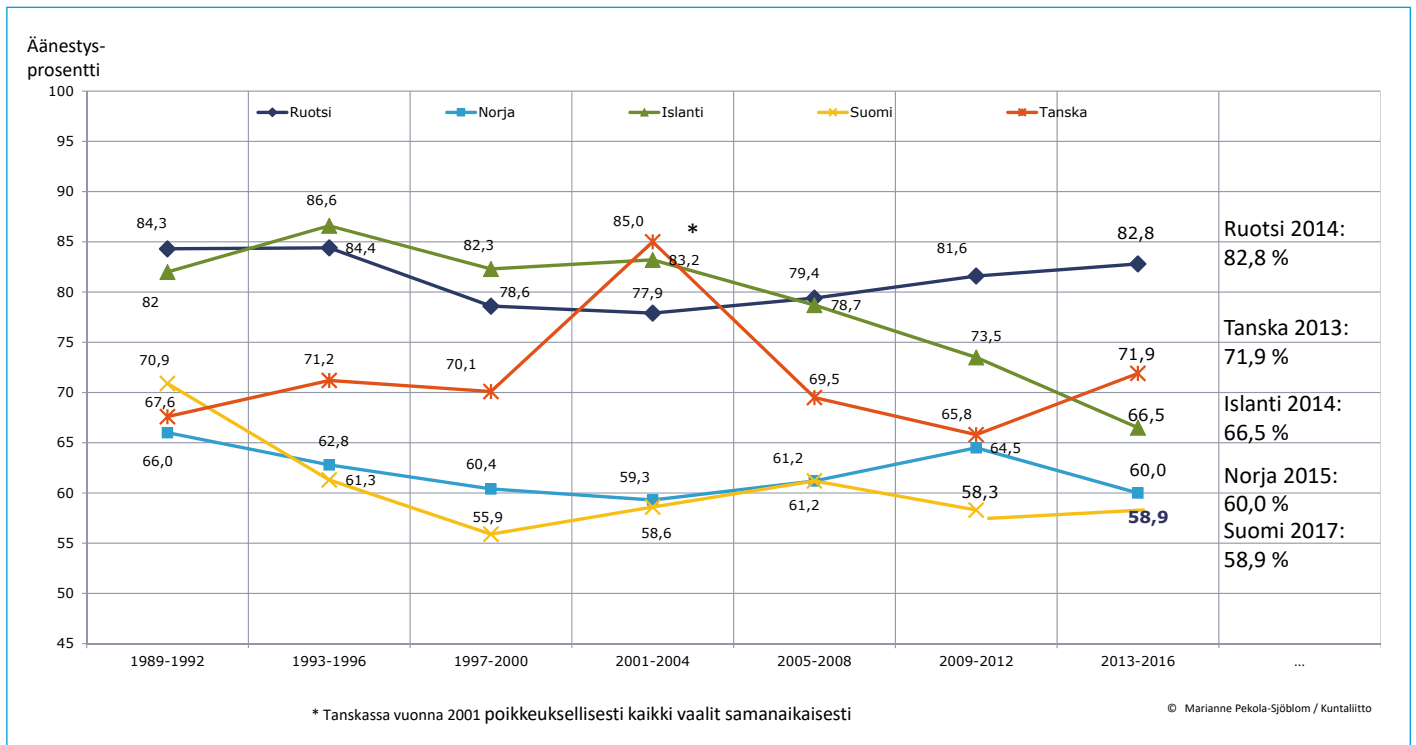
ovat paikoin suuria. Tämä näkyy selvimmin yli 100 000 asukkaan kaupungeissa, joissa on paljon äänestysalueita. Suurimmat, lähes 40 prosenttiyksikön suuruiset äänestysaktiivisuuden erot eri äänestysalueiden väliltä löytyvät Helsingistä ja Espoosta (taulukko 3).

Taulukko 3. Äänestysaktiivisuus yli 100 000 asukkaan kaupungeissa kuntavaaleissa 2017. Äänestysalueiden väliset äärierot (%).

Kunta	Äänestys-%	Äänestysalue, jossa matalin äänestys%	Äänestys%	Äänestysalue, jossa korkein äänestys%	Äänestys%	Alle 50 prosentin ja yli 70 prosentin äänestysalueet, lkm
Espoo (n = 70)	60,1	Avoin alue Sokinvuori-Kirstinmäki	14,6 37,4	Jupperi	76,4	4 aluetta alle 50 % 10 aluetta yli 70 %
Helsinki (n = 166)	61,8	Kontula C	41,1	Paloheinä	81,2	14 aluetta alle 50 % 45 aluetta yli 70 %
Vantaa (n = 65)	52,3	Lummetie Laajavuori	15,4 39,1	Hämevaara	67,4	22 aluetta alle 50 % ei alueita yli 70 %
Jyväskylä (n = 30)	55,9	Kangaslampi	45,0	Säynätsalo	65,6	3 aluetta alle 50 % ei alueita yli 70 %
Kuopio (n = 49)	52,6	Keskusta	39,4	Kettulanlahti	65,4	12 aluetta alle 50 % ei alueita yli 70 %
Lahti (n = 31)	55,4	Keski-Lahti	45,2	Jalkaranta	67,8	3 aluetta alle 50 % ei alueita yli 70 %
Oulu (n = 55)	56,0	Limingantulli	36,7	Salonpää	67,1	6 aluetta alle 50 % ei alueita yli 70 %
Tampere (n = 68)	59,3	Avoin alue Etelä-Hervanta B	17,3 42,8	Pispala	72,1	5 aluetta alle 50 % 2 aluetta yli 70 %
Turku (n = 50)	59,1	Ruusukorttelin palvelukeskus Palvelukeskus Hövelin talo	15,9 42,5	Haarlan koulutalo	74,3	5 aluetta alle 50 % 2 aluetta yli 70 %

Kuvio 4. Kuntavaalien 2017 äänestysaktiivisuuden vertailua suhteessa eduskuntavaaleihin 2015. Ne kunnat, joissa kuntavaalien äänestysprosentti oli vähintään 13,0 prosenttiyksikköä pienempi kuin eduskuntavaaleissa.

Kuvio 5. Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa Pohjoismaissa 1990- ja 2000-luvulla (%).

Äänestysaktiivisuus verrattuna eduskunta-vaaleihin

Kuntavaalien äänestysprosentti on yleensä noin kymmenen prosenttiyksikköä alempi kuin eduskuntavaaleissa. Kuntavaalien eduskuntavaaleja laiskempi äänestysaktiivisuus näkyy lähes kaikissa kunnissa. Suurimmillaan ero on Vantaalla ja Espoossa, 17–18 prosenttiyksikköä.

Ainoastaan seitsemässä kunnassa (Kinnula, Utsjoki, Kolari, Karvia, Kemiönsaari, Kärkölä ja Vaala) kuntavaalien 2017 äänestysprosentti nousi korkeammaksi kuin vuoden 2015 eduskuntavaaleissa.

Äänestysaktiivisuus Pohjoismaissa

Äänestysaktiivisuus maamme kuntavaaleissa on heikompaa kuin muissa Pohjoismaissa. Aktiivisimmin äänestetään Ruotsissa, missä äänestysprosentti on kahdessa viimeisimmässä vaaleissa ollut yli 80. Ruotsin erittäin korkeata vaaliosallistumista selittää osaltaan kunta-, maakäräjä- ja eduskuntavaalien samanaikaisuus. Norjan kuntavaaliosallistuminen muistuttaa eniten Suomen kuntavaalien äänestysaktiivisuutta ja sen kehitystä. Sekä Norjassa että Tanskassa järjestetään parlamenttivaalit eri aikaan niin kuin Suomessakin, mutta aluetason vaalit (fylke- ja region-) sen sijaan samanaikaisesti kuntavaalien kanssa. Islannissa kukin vaali järjestetään omina ajankohtinaan kuten Suomessa.

2 Tietoa kuntavaaliehdokkaista

Ehdokasmäärät ja niiden kehitys

Kevään 2017 kuntavaaleissa 8 999 valtuustopaikkaa tavoitteli 33 618 ehdokasta. Yhtä valtuustopaikkaa kohden oli keskimäärin neljä (3,7) ehdokasta.

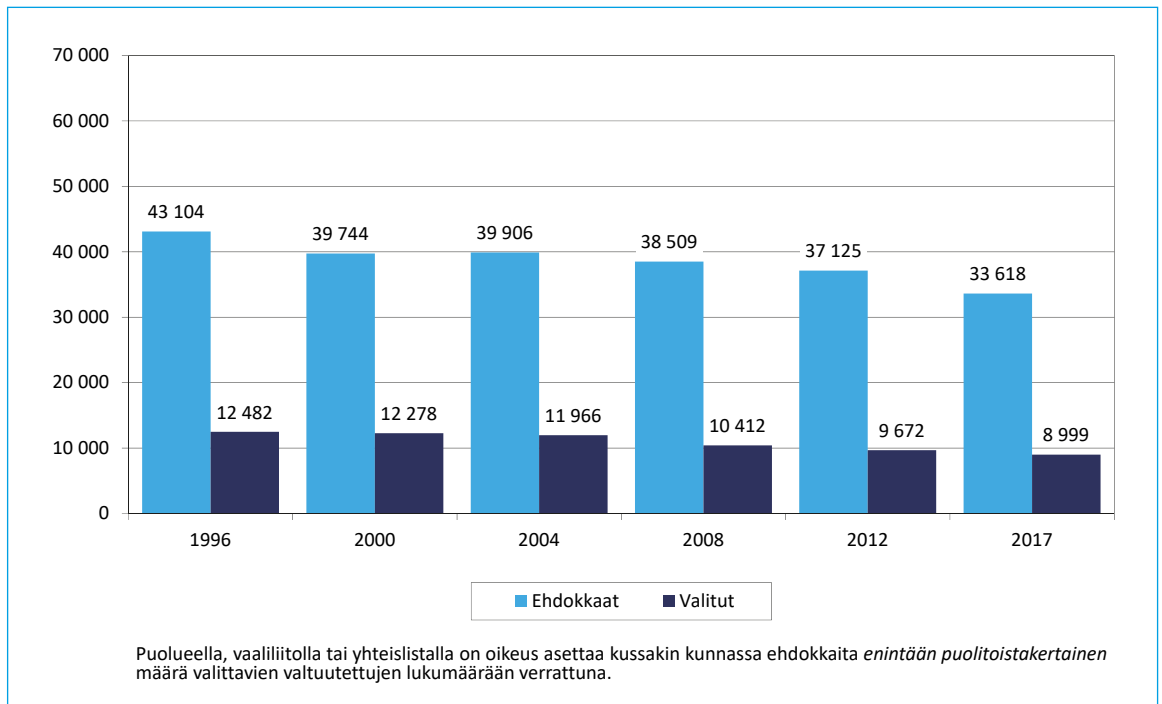
Kuntakohtaiset erot olivat suuret. Helsingissä oli eniten ehdokkaita paikkaa kohden, lähes 13 (12,8). Pienimmät ehdokasmäärät paikkaa kohden olivat Alavieskassa ja Kyyjärvellä, joissa lähes jokainen ehdokas sai valtuustopaikan. Molemmissa kunnissa valtuustopaikkaa kohden oli 1,4 ehdokasta.

Valtuustopaikkojen vähenemisen myötä myös ehdokasmäärät ovat laskeneet. Kuntavaaleissa 2017 oli ehdokkaita 3 507 vähemmän kuin vuoden 2012 kuntavaaleissa. Ehdokkaiden määrä suhteutettuna valtuustopaikkaa kohti laski samalle tasolle kuin kuntavaaleissa 2008, mutta on kuitenkin suurempi kuin kuntavaaleissa 1996, 2000 ja 2004.

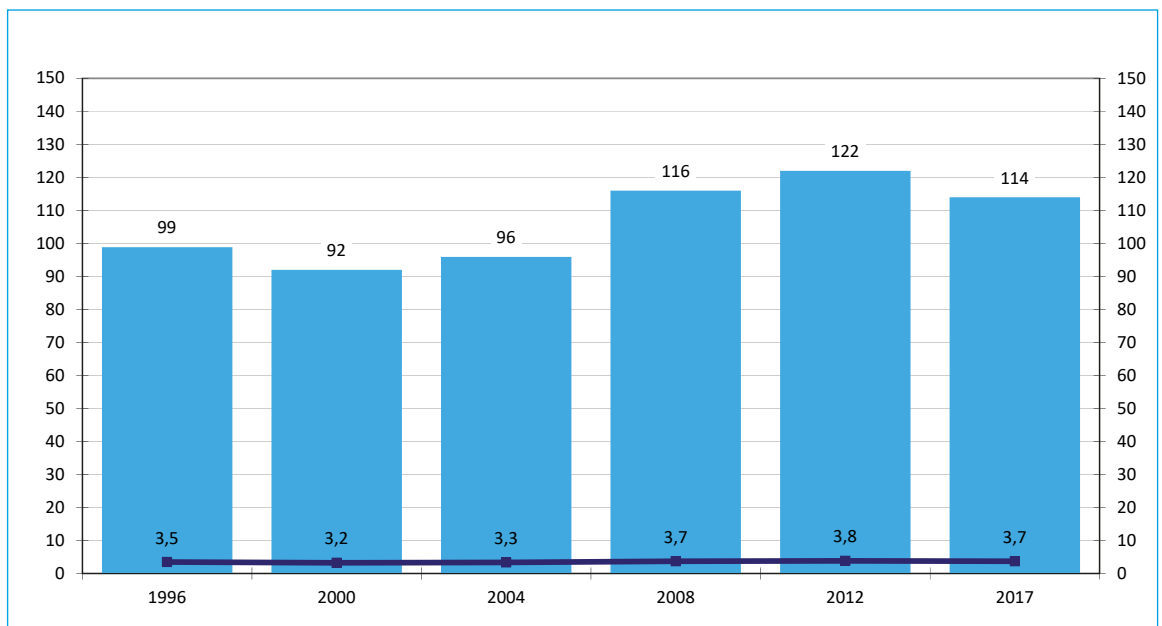
Kuntakohtaiset erot ovat suuria verrattuna vuoden 2012 ehdokasasetteluun: 59 kunnassa ehdokasmäärä kasvoi edellisvaaleihin verrattuna, 226 kunnassa ehdokasmäärä laski ja 10 kunnassa ehdokasmäärä pysyi samana.

Kunnittaisesta tarkastelusta ilmenee, että ehdokasmäärä nousi Eurajoella eniten viime vaaleista, 106 ehdokkaasta 138 ehdokkaaseen eli noin 30 prosenttia. Tätä selittää tämän vuoden alussa toteutettu kuntaliitos, jonka seurauksena valtuustokoko kasvoi. Suurinta ehdokasmäärän pudotus oli Ylitorniossa. Siellä

Kuvio 6. Ehdokkaiden ja valittujen lukumäärä kuntavaaleissa v. 1996-2017 Manner-Suomessa.

Kuvio 7. Ehdokkaita kuntaa ja valtuustopaikkaa kohden kuntavaaleissa vuosina 1996-2017 Manner-Suomessa.

ehdokasmäärä lähes puolittui vuoden 2012 kuntavaalien 68 ehdokkaasta vuoden 2017 kuntavaalien 38 ehdokkaaseen (-44 %).

Ehdokasmäärät puolueittain

Puolueella, vaaliliitolla tai yhteislistalla on oikeus asettaa kussakin kunnassa ehdokkaita enintään puolitoistakertainen määrä valittavien valtuutettujen lukumäärään verrattuna. Tämä on ollut käytössä vuoden 1996 vaaleista lähtien. Puolueilla on kuitenkin ollut vaikeuksia saada kunnissa maksimimäärää ehdokkaita.

Kuntavaaleissa 2017 yhteensä 15 puoluetta ja 121 valitsijajyhdistystä asettivat ehdokkaita. Puolueet asettivat ehdolle 32 813

henkilöä ja valitsijajyhdistykset 805 henkilöä. Asukasluvultaan suurissa kunnissa oli eniten ehdokkaita eri puolueista ja valitsijajyhdistysten listoilta. Helsingissä ja Tampereella oli molemmissa ehdokkaita 15 puolueesta ja kuudesta yhteislistasta. Vähiten henkilöitä oli ehdolla eri puolueista ja yhteislistoilta Merijärven kunnassa: 20 ehdokasta keskustasta ja 4 perussuomalaisista.

Ehdokasmäärät vähenivät kaikilla suurilla puolueilla kuntavaaleihin 2012 verrattuna. Puolueista ainoastaan vihreät ja kristillisdemokraatit onnistuivat kasvattamaan ehdokasmääriään. Myös valitsijajyhdistysten listoilla olevien ehdokkaiden määrä kasvoi vuoden 2012 vaaleista.

Taulukko 4. Puolueet ja kunnat kuntavaaleissa 2012 ja 2017 (lkm:t).

Puolue	Kunnat, joissa puolueella ehdokkaita, KV-2012	Kunnat, joissa puolueella ehdokkaita, KV-2017	Muutos 2012–2017	Kunta, jossa ko. puolueella suurin %-osuus ehdokkaita
KESK	297	283	-	Merijärvi (83 %)
KOK	291	275	-	Pyhäranta (54 %)
SDP	293	281	-	Maalahti (45 %)
PS	299	283	-	Kaustinen (42,5 %)
VAS	233	225	-	Kemi (33 %)
KD	229	220	-	Luoto (43 %)
VIHR	186	189	+	Nokia (28 %)
RKP	49	52	+	Korsnäs (91 %)
Muut (valitsijayhdistykset)	82	93	+	Kruunupyö (42 %)
SKP	40	36	-	Nokia (7,9 %)
Piraattipuolue	26	30	+	Helsinki, Tampere (2,9 %)
Itsenäisyyspuolue	29	24	-	Taivassalo (7,9 %)
KTP	21	19	-	Karkkila (2,5 %)
LIBE	---	13		Parikkala (18,6 %)
FP	---	9		Taivassalo (2,6 %)
EOP		6		Vesanto (2,5 %)
Kuntien lkm. yhteensä	304	295	-9	

Ehdokkaiden sukupuoli

Kuntavaaleissa 2017 naisten osuus ehdokkaista oli 39,9 prosenttia. Naisten osuus kasvoi vuoden 2012 vaaleista 1,1 prosenttiyksiköllä ja oli nyt samalla tasolla kuin vuoden 2004 vaaleissa.

Nykyisistä eduskuntapuolueista vihreillä oli selvästi suurin nais ehdokkaiden osuus, 57,9 prosenttia. Naisten osuus vihreiden ehdokkaista kasvoi hieman edellisistä vaaleista.

Vuoden 2012 vaaleihin verrattuna nais ehdokkaiden suhteellista osuutta kasvattivat eniten pienpuolueet (2,9 %-yksikköä). Pienpuolueista feministipuolueella oli suhteellisesti eniten nais ehdokkaita, 40 ehdokkaasta 36 oli naisia.

Naisten osuus ehdokkaista vaihtelee kunnittain. Kihniöllä, Meri-

järvellä, Pornaisissa ja Ypäjällä nais- ja mies ehdokkaita oli saman verran. Nais ehdokkaat olivat enemmistönä vain kolmessa kunnassa: Siikaisissa, Tervossa ja Tyrnävällä.

Ehdokkaiden ikä

Kuntavaaliehdokkaiden keski-ikä oli 49,5 vuotta. Ehdokkaiden keski-ikä nousi edellisistä vaaleista noin 1,5 vuodella.

Kuntavaaliehdokkaista nuorin täytti 18 vuotta vaalipäivänä 9.4.2017. Ehdokkaista 18–29-vuotiaita oli 8,9 prosenttia. Alle kolmenkymmppisten ehdokkaiden osuus oli alhaisin sitten vuoden 1996.

Seitsemässä kunnassa (Enonkoski, Hartola, Kuhmoinen, Luhanka, Posio, Salla, Taivassalo) ei ollut ehdokkaana yhtään alle

Taulukko 5. Nais ehdokkaat puolueittain kuntavaaleissa 2017 ja muutos vuoden 2012 kuntavaaleihin.

Puolue/ryhmä	Kuntavaaliehdokkaita yhteensä, lkm	Nais ehdokkaita, lkm	Nais ehdokkaiden osuus, %	Muutos nais ehdokkaiden osuudessa 2017–2012, (%-yks.)
VIHR	2 600	1 505	57,9	1,1
KD	1 971	920	46,7	1,4
RKP	1 324	578	43,7	0,2
SDP	6 132	2 508	40,9	0,5
VAS	3 203	1 275	39,8	1,9
KESK	7 461	2 961	39,7	-0,1
KOK	5 739	2 239	39,0	-0,1
Valitsijayhdistykset	805	291	36,1	-1,1
Pienpuolueet	552	168	30,4	2,9
PS	3 831	966	25,2	1,9
Yhteensä	33 618	13 411	39,9	1,1

30-vuotiasta. Enimmillään nuoria oli ehdokkaana Karijoella, jossa 21 prosenttia ehdokkaista oli 18-29-vuotiaita. Halsualla, Kuortaneella, Luodossa ja Närpiössä nuorten osuus oli lähes 20 prosenttia ehdokkaista.

Yli 64-vuotiaita ehdokkaista oli 16,5 prosenttia. Yli 64-vuotiaat ovat kasvattaneet osuuttaan vaali vaalilta. Vuoden 2000 vaaleissa yli 64-vuotiaita oli vain noin viisi prosenttia.

Yli 64-vuotiaiden osuus ehdokkaista vaihteli kunnittain. Kaikissa kunnissa oli vähintään yksi yli 64-vuotias ehdokkaana. Vanhin ehdokas oli 97-vuotias.

Ehdokkaiden äidinkieli

Ulkomaalaistaustaisia voidaan tarkastella tilastoissa kielen ja henkilön syntyperän mukaan. Molemmilla tavoilla tarkastellen päästään samaan tulokseen eli ulkomaalaistaustaisten osuus kuntavaaliehdokkaista on vähemmän kuin niiden osuus väestöstä ja äänioikeutetuista.

Henkilöitä, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame, oli vuoden 2017 kuntavaaliehdokkaista 2,2 prosenttia (582 henkilöä). Osuus kuitenkin kasvoi hieman edellisvaaleista. Äänioikeutetuista vieraskielisten osuus oli 5,7. Ulkomaalaistaustaisia (henkilön vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla) henkilön syntyperän mukaan oli kuntavaaliehdokkaista 2017 yhteensä 2,3 prosenttia ja äänioikeutetuista 5,9 prosenttia (Kunnallisvaalit 2017, Tilastokeskus).

3 Tietoa kunnanvaltuustoista ja -valtuutetuista

Valtuutettujen puolueesta

Vuoden 2017 kuntavaaleissa valittiin Manner-Suomen kunnanvaltuustoihin 8 999 valtuutettua 13 eri puolueesta sekä useista eri valitsijayhdistyksistä ja yhteislistoilta. Valituista lähes 31 prosenttia edusti keskustaa, 19 prosenttia SDP:tä ja noin 17 prosenttia kokoomusta. Muut valtuustopaikat jakaantuivat seuraavasti: perussuomalaiset 9, vasemmistoliitto 7, vihreät 6, RKP 5 ja kristillisdemokraatit 4 prosenttia. Pienpuolueista, valitsijayhdistyksistä ja yhteislistoilta valittuja oli valtuutetuista noin 3 prosenttia.

Valtuutettujen määrä väheni 675 henkilöllä eli seitsemän prosenttia vuoden 2012 kuntavaaleista. Puolueittain keskimääräistä enemmän valtuustopaikkoja menettivät perussuomalaiset, kokoomus ja keskusta. Valtuutettujen määrää kasvattivat puolestaan vihreät, vasemmistoliitto ja kristillisdemokraatit sekä pienpuolueet ja sitoutumattomat.

Yksinkertaisen enemmistön valtuustot

Manner-Suomessa oli nykyisen valtuustokauden alkaessa 1.6.2017 yhteensä 95 kuntaa, joissa yhdellä puolueella oli hallussaan yksinkertainen enemmistö eli yli puolet valtuustopaikoista. Määrä vastaa noin kolmannesta kunnista.

Keskustapuolueella oli hallussaan yksinkertainen enemmistö 80 kunnassa, RKP:llä 13 kunnassa, kokoomuksella yhdessä kunnassa (Pyhäranta) ja valitsijayhdistyksellä (Kärkölä-ryhmä, Kärkölä) niin ikään yhdessä kunnassa.

Merijärvi on keskustavaltaisin kunta (13 paikkaa 15 paikasta). RKP:läisin kunta on Korsnäs, jossa kaikki 21 valtuutettua valittiin RKP:n listalta. Kärkölä-ryhmällä on 15 paikkaa Kärkölän 27 valtuustopaikasta.

Taulukko 6. Kuntavaaliehdokkaat ja valitut valtuutetut puolueittain tarkasteltuna vuonna 2017.

Puolue/ryhmä valtuutettuja yhteensä, lkm	Ehdokkaita yhteensä, lkm	Valittuja	Osuus valtuutetuista, %
KESK	7 461	2824	31,4
SDP	6 132	1697	18,9
KOK	5 739	1490	16,6
PS	3 831	770	8,6
VAS	3 203	658	7,3
VIHR	2 600	534	5,9
RKP	1 324	471	5,2
KD	1 971	316	3,5
Valitsijayhdistykset	805	227	2,5
Pienpuolueet	552	12	0
Yhteensä	33 618	8 999	100,0

Lähde: Oikeusministeriön lopullisen tuloslaskelman tiedot 12.04.2017 21:54

Taulukko 7. Puolueet ja kunnat kuntavaaleissa 2017 (lkm:t, n = 295).

Puolue	Kunnat, joissa puolueella ehdokkaita (lkm)	Kunnat, joihin tuli valituksi valtuutettuja (lkm ja % kunnista)	Kunnat, joissa ko. puolueella yli 50 % kv-paikoista (lkm)	Kunta, jossa puolueella suurin %-osuus paikoista
KESK	283	280 (95 %)	80	Merijärvi (86,7 %)
PS	283	251 (85 %)	-	Kihniö (33,3 %)
SDP	281	271 (92 %)	-	Harjavalta (48,1 %)
KOK	275	256 (87 %)	1	Pyhäranta (52,6 %)
VAS	225	194 (66 %)	-	Tervola (35,3 %)
KD	220	175 (59 %)	-	Luoto (48,1 %)
VIHR	189	153 (52 %)	-	Padasjoki (33,3 %)
RKP	52	40 (14 %)	13	Korsnäs (100 %)
Valitsijayhdistykset	93	60 (20 %)	1	Kärkölä (55,6 %)
Liberaalit	13	2	-	Parikkala (14,8 %)
SKP	36	2	-	Hanko (3,2 %)
Piraattipuolue	30	2	-	Jyväskylä (1,5 %)
Itsenäisyyspuolue	24	1	-	Laitila (6,5 %)
Feministipuolue	9	1	-	Helsinki (1,2 %)

Taulukko 8. Yksinkertaisen enemmistön valtuustojen määrä valtuustokaudesta 1993–1996 lähtien. Lähde: Tilastokeskus.

Puolue	v. 1993 lkm	v. 1997 lkm	v. 2001 lkm	v. 2005 lkm	v. 2009 lkm	v. 2013 lkm	1.6.2017 lkm	1.6.2017 % paikoista
KESK	103	156	177	155	100	77	80	27,1
RKP	24	24	22	22	14	11	13	4,4
SDP	4	1	1	1	0	0	0	0,0
KOK	0	0	0	0	1	0	1	0,3
SIT	2	2	2	2	0	0	1	0,3
Yht. lkm	133	182	202	180	115	88	95	32,2
Kuntia yht.	439	436	432	416	332	304	295	100,0

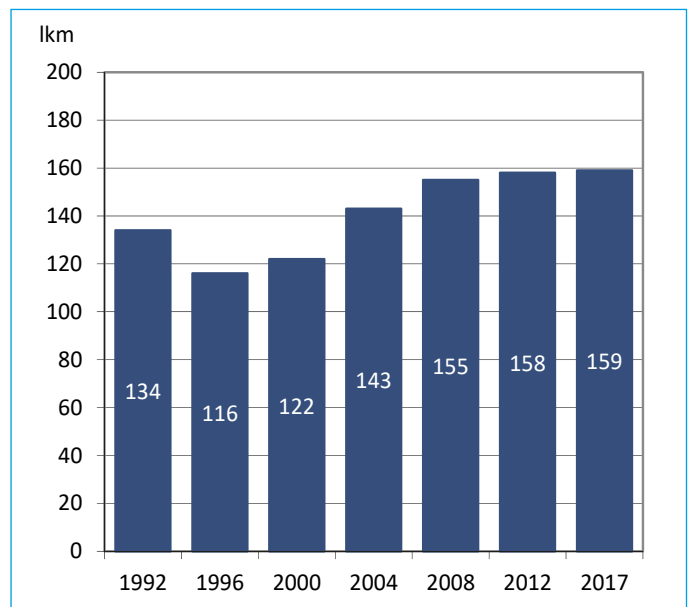
Yksinkertaisen enemmistön valtuustojen määrä lisääntyi edellisestä valtuustokaudesta, jolloin niitä oli 88. Yksinkertaiset enemmistöt lisääntyivät 1990-luvulla, mutta ovat vähentyneet 2000-luvulla.

Valtuutettujen aikaisempi kokemus valtuustotyöstä

Kuntavaaleissa 2017 valtuustoihin valituista ensikertalaisia oli 44 prosenttia, muut olivat niin sanottuja istuvia valtuutettuja. Ensikertalaisten osuus on hieman noussut edellisiin valtuustokausiin verrattuna.

Kuntavaaliehdokkaana keväällä 2017 oli 162 kansanedustajaa, joista valituksi tuli 159. Varavaltuutetuiksi päätyneet kansanedustajat olivat ehdokkaana Helsingissä (2) ja Jyväskylässä (1). Kunnanvaltuutettuna toimivien kansanedustajien määrä on noussut vaali vaalilta 2000-luvun alusta saakka.

Kuntavaaleissa 2017 oli ehdokkaana myös neljä europarlamentaarikkoja, joista kaikki tulivat valituksi kotikuntansa (Helsinki, Suomussalmi ja Vaasa) valtuustoon.

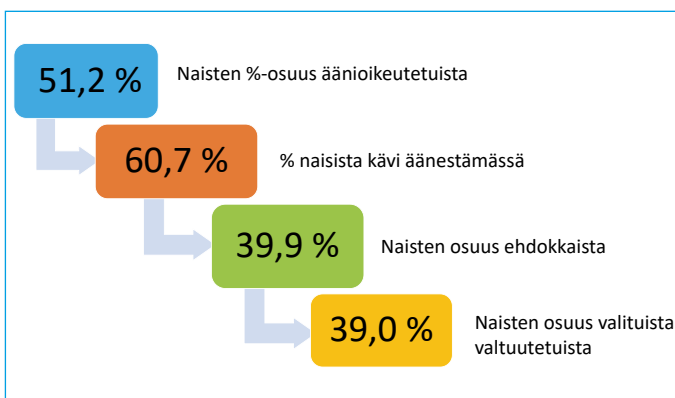
Kuvio 8. Kunnanvaltuutetuiksi valitut kansanedustajat kuntavaaleissa 1992–2017 (lkm:t).

Valtuutettujen sukupuoli

Valtuustoon valittiin kaikkiaan 8 999 valtuutettua, joista naisia oli 3 514 ja miehiä 5 485. Naisten osuus valituista valtuutetuista oli 39,0 prosenttia.

Naisten osuus valituista oli suurempi kuntavaaleissa 2017 kuin edellisissä vaaleissa vuonna 2012 (36,2 %) ja suurempi kuin koskaan aiemmin. Tähän asti suurin naisten osuus oli 36,7 prosenttia kuntavaaleissa 2008.

Naisten ja miesten osuudet vaihtelevat kunnittain suuresti. Pienissä, alle 5 000 asukkaan kunnissa valtuustoon valituista naisia oli 36 prosenttia. Suurissa, yli 100 000 asukkaan kunnissa naisia ja miehiä valittiin valtuustoihin jo lähes yhtä paljon, 48 prosenttia.

Kuvio 9. Naisten osuus äänioikeutetuista, äänestäjistä, ehdokkaista ja valtuustoon valituista kuntavaaleissa 2017

Naisten osuus oli yli puolet valtuutetuista kaikkiaan 26 kunnassa. Naisvaltaisimmat valtuustot ovat Inarissa ja Outokummussa (59,3 % valtuutetuista naisia).

Kaikkiaan 23 kunnassa naisten osuus oli alle 25 prosenttia valituista valtuutetuista. Vähiten naisvaltuutettuja valittiin Karijoen kunnassa, 13,3 prosenttia valtuutetuista.

Valtuutettujen ikä

Kuntavaaleissa 2017 valtuustoon valittujen keski-ikä oli vaalipäivänä 50,2 vuotta. Kunnittaiset valtuustojen keski-ikä vaihtelivat Halsuan 40,1 vuodesta Taivalkosken 58,6 vuoteen.

Nuorimmat valtuustoon valitut olivat 18-vuotiaita, yhteensä 31 valtuutettua kaikkiaan 31 eri kunnasta. Vanhin valtuustoon valittu oli 84-vuotias mies Helsingistä. 18–29-vuotiaiden osuus valituista valtuutetuista oli selvästi vähäisempi kuin ehdokkaiden osuus. Muiden ikäryhmien osuudet olivat hieman suurempia kuin vastaavien ikäryhmien ehdokkaiden osuudet.

Eduskuntapuolueista korkein keski-ikä oli vasemmistoliiton valtuutetuilla (53,1 v.) ja matalin vihreillä (42,7 v.).

Naisvaltuutetut olivat hieman miesvaltuutettuja nuorempia.

Naisvaltuutettujen keski-ikä oli 47,7 vuotta, miesvaltuutettujen 51,8.

2000-luvulla alle 30-vuotiaiden osuus valtuutetuista on pysynyt saman suuruisena, 40–64-vuotiaiden osuus on puolestaan pienentynyt ja 65-vuotta täyttäneiden osuus kasvanut.

Taulukko 9. Ehdokkaiden ja valittujen valtuutettujen ikäjakauma kuntavaaleissa 2017. Lähde: Oikeusministeriön lopullisen tuloslaskelman tiedot 12.04.2017 21:54

Ikäluokka	Ehdokkaiden lkm	% ehdokkaista	Valittujen valtuutettujen lkm	% valituista valtuutetuista
18–29 v	2 992	8,9	513	5,7
30–39 v	5 820	17,3	1 576	17,5
40–49 v	7 440	22,1	2 111	23,5
50–64 v	11 826	35,2	3 423	38,0
väh. 65 v	5 540	16,5	1 376	15,3
N =	33 318	100,0	8 999	100,0

Taulukko 10. Kuntavaaleissa 2000–2017 valittujen valtuutettujen ikäjakauma, %

Ikäluokka	Kuntavaaleissa valitut valtuutetut, %				
	2000 (kv-kausi 2001–2004)	2004 (kv-kausi 2005–2008)	2008 (kv-kausi 2009–2012)	2012 (kv-kausi 2013–2017)	2017 (kv-kausi 2017–2021)
18–29 v	5	6	6	6	5,7
30–39 v	16	16	16	17	17,5
40–49 v	31	29	26	23	23,5
50–64 v	43	44	45	42	38,0
väh. 65 v	5	6	8	12	15,3
Keski-ikä	48	48,5	49,3	50	50,2
N =	12 270	11 966	10 412	9 674	8 999

Valtuutettujen äidinkieli

Valtuutetuista suurin osa on suomenkielisiä. Ruotsia äidinkielenään puhuu noin kuusi prosenttia. Saamenkielisiä valittiin valtuustoihin yhdeksän. Vieraskielisiä valtuustoon valituista oli 0,6 prosenttia. Se on vähemmän kuin heidän osuutensa ehdokkaista ja huomattavasti vähemmän kuin osuus äänioikeutetuista (Kunnallisvaalit 2017, Tilastokeskus)

Valtuustoihin valittiin 66 ulkomaalaistaustaista henkilöä (vanhemmat syntyneet ulkomailla). Valtuutetuista se on alle prosentti. (Kunnallisvaalit 2017, Tilastokeskus)

4 Yhteenveto ja pohdintaa

Tässä raportissa on tarkasteltu kevään 2017 kuntavaalien äänestysaktiivisuutta, ehdokasasettelua sekä valittuja valtuutettuja erityisesti kuntien näkökulmasta - onhan kuntavaaleissa viime

kädessä kyse yksittäisissä kunnissa käydyistä vaaleista uuden valtuuston valitsemiseksi. Keväällä 2017 kuntavaalit järjestettiin kaikkiaan 295 kunnassa.

Raportin tulokset perustuvat pääosin oikeusministeriön ehdokasrekisterin 3.5.2017 ja Kuntaliiton keräämiin tietoihin. Lisäksi on hyödynnetty Tilastokeskuksen vaalitulostietoja ja -analyyssejä.

Äänestysaktiivisuus nousi piirun verran – vaihtelut kuitenkin suuria

Kevään 2017 kuntavaalien äänestysprosentti oli 58,9. Kuntavaalien äänestysprosentti nousi vuoden 2012 vaaleista kevään 2017 vaaleihin 0,6 prosenttiyksikköä, mutta jäi kokonaisuutena alle 60 prosentin. Tulos oli silti ennakoitua parempi - ennen vaaleja pelättiin äänestysprosentin laskevan, jopa merkittävästi.

Kunnittaiset erot ovat suuria; alhaisin äänestysprosentti oli Kaajanissa (49,3%) ja korkein Kinnulassa (82,6%). Äänestysaktiivisuus vaihteli myös samankokoisten kuntien välillä. Lisääntynyt äänestysvilkkkaus erityisesti yli 100 000 asukkaan kaupungeissa vaikutti koko maan äänestysprosentin nousuun. Esimerkiksi Helsingissä päätös siirtyä kuntavaalien jälkeen pormestarijärjestelmään terävöitti vaalikampanjointia, sillä puolueet lupasivat kuntavaalien tuloksen vaikuttavan pormestarin valintaan. Tämä näkyi myös aiempaa suurempana äänestysaktiivisuutena.

Pohjoismaisessa vertailussa Suomi jää häntäpäähän; äänestysaktiivisuus Manner-Suomen kuntavaaleissa on heikompaa kuin muiden Pohjoismaiden kuntavaaleissa. Norjan vaaliosallistuminen muistuttaa eniten Suomea. Ruotsissa hyvin korkeata äänestysaktiivisuutta selittää erityisesti samanaikaiset kunta-, alue- ja parlamenttivaalit. Suomessa kaikki vaalit (mukaan lukien presidentinvaalit ja EU-vaalit) järjestetään erikseen ja kuntavaalien äänestysprosentti on ollut jo pitkään selvästi alempi kuin eduskuntavaaleissa.

Yhä useampi kävi ennakoäänestämässä

Ennakoäänestäminen on yleistynyt vaali vaalilta. Viime kuntavaaleissa ennakkoon äänestäneiden osuus äänestäneistä kasvoi vuoden 2012 vaaleista 42,4 prosentista 45,2 prosenttiin.

Kunnissa oli kuntavaaleissa 2017 keskimäärin kolme ennakoäänestyspaikkaa, tyypillisimmin yksi ennakoäänestyspaikka. Ennakoäänestyspaikkojen määrä korreloi vahvasti kunnan asukasluvun kanssa: mitä suurempi kunta, sitä enemmän yleensä ennakoäänestyspaikkoja.

Ennakoäänestämistä on kunnissa pyritty helpottamaan sijoittamalla ennakoäänestyspaikkoja sinne missä äänestäjät muutenkin liikkuvat. Varsinkin suuremmissa kaupungeissa on nykyisin mahdollista ennakoäänestää esimerkiksi suurissa kauppakeskuksissa. Tavallisimpia ennakoäänestyspaikkoja ovat kuitenkin edelleen kunnan keskustaajamassa sijaitsevat toimipisteet kuten kunnan- tai kaupunginvirastot, postit ja kirjastot.

Ehdokasmäärät vähentyneet enemmän kuin valtuustopaikat

Kevään 2017 kuntavaaleissa noin 9 000 valtuustopaikkaa tavoitelti vajaa 34 000 ehdokasta. Ehdokasmäärät ovat vähentyneet enemmän kuin valtuustopaikat; kuntavaaleissa 2017 ehdokkaita oli noin kymmenen prosenttia ja valtuutettuja seitsemän prosenttia vähemmän kuin vuoden 2012 kuntavaaleissa.

Yhtä valtuustopaikkaa kohden oli keskimäärin neljä ehdokasta. Ehdokkaiden määrässä mitattuna kuntakohtaiset erot olivat kuitenkin jälleen suuret. Pienimmät ehdokasmäärät paikkaa kohden olivat Alavieskassa ja Kyyjärvellä, joissa lähes jokainen ehdokas sai valtuustopaikan. Suurinta kilpailua valtuustopaikoista käytiin Helsingissä, jossa kutakin valtuustopaikkaa tavoitteli 13 ehdokasta.

Naiset ja seniorikansalaiset vahvistivat asemiaan valtuustoissa

Naisten osuus kuntavaaliehdokkaista ja valituista valtuutetuista oli kevään 2017 kuntavaaleissa suurempi kuin edellisissä vuoden 2012 vaaleissa. Naisia oli valtuustoon valituista 39 prosenttia, enemmän kuin koskaan aiemmin kuntavaaleissa. Kuntakohtaiset vaihtelut ovat kuitenkin suuria: 26 kuntaan tuli valituksi naisenenemmistöinen valtuusto ja 23 kunnassa naisten osuus valtuutetuista jäi alle 25 prosenttiin.

Valtuustoon valitut ovat aiempaa vanhempia; valtuutettujen keski-ikä nousi 50 vuoteen ja yli 64-vuotiaiden osuus valtuutetuista nousi 15 prosenttiin. Toisaalta alle 30-vuotiaiden osuus valituista valtuutetuista jäi kuuteen prosenttiin eli yhtä vähäiseksi kuin kolmissa aiemmissa kuntavaaleissa.

Nuorimman ikäluokan lisäksi myös ulkomaalaistaustaisten osuudet niin ehdokkaista kuin myös valituista valtuutetuista jäivät vähäisiksi. Valtuustoon valituista vajaa prosentti on muun kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisiä.

Kuntavaaleissa 2017 valtuustoihin valituista uusien valtuutettujen osuus oli 44 prosenttia ja 56 prosentilla on jo aikaisempaa valtuustokokemusta. Istuvien valtuutettujen osuudet ovat pysyneet yllättävänkin stabiileina; edellisissä vuoden 2012 vaaleissa valituista valtuutetuista 57 prosenttia oli istuvia ja vuoden 2004 vaaleissa 59 prosenttia.

Kuntavaalien haasteet – pysyviä vai ratkaistavissa?

Kuntavaaleihin liittyvät haasteet ja huolet ovat pysyneet jo pitkään samankaltaisina. Niitä ovat muun muassa

- kuntavaalien alhainen äänestysaktiivisuus ja suuret kuntien väliset ja alueelliset erot
- heikompi vaaliosallistuminen verrattuna esimerkiksi eduskuntavaaleihin ja muiden Pohjoismaiden kuntavaaleihin
- ehdokkaiden vaikeutunut rekrytointi
- nuorten laimea kiinnostus äänestämisestä ja ehdokkuudesta
- maahanmuuttajien alhainen vaaliosallistuminen.

Äänestysaktiivisuuden nostamiseksi on esitetty ja selvitetty muun muassa nettiäänestyksen käyttöönottoa, äänestysikärajan laskemista 16 vuoteen ja vaalien yhdistämistä. Mikään näistä esityksistä ei ole kuitenkaan edennyt. (OM 2017a, OM 2017b, OM 2015, OM 2010)

Helsingissä pormestarijärjestelmään siirtyminen terävöitti vaalikampanjointia, sillä puolueet lupasivat kuntavaalien tuloksen vaikuttavan pormestarin valintaan. Tämä näkyi myös aiempaa suurempana äänestysaktiivisuutena. Pormestarijärjestelmään jo aiemmin siirtyneessä Tampereen kaupungissa äänestysaktiivisuus niin ikään nousi kevään 2017 vaaleissa. On mahdollista, että kuntapolitiikan ja keskeisten luottamushenkilöiden kasvotaminen pienemmän valtuustokoon, pormestarijärjestelmän tai muutoin koko- tai osa-aikaisten luottamustehtävien käyttöönoton myötä voisi lisätä kansalaisten vaaliosallistumista laajemminkin.

Mikäli valmisteilla oleva maakunta- ja sote-uudistus toteutuu, on edessä uusia demokratiahaasteita. Haasteet liittyvät ennen kaikkea vaaliosallistumiseen ja ehdokkaiden rekrytointiin – eli niihin samoihin, joiden parissa myös kuntademokratiassa kamppaillaan.

Kirjallisuus

Borg Sami & Sari Pikkala 2017. Kuntavaalitrendit. Kunnallisan alan kehittämissäätö. https://kaks.fi/wp-content/uploads/2017/03/kuntavaalitrendit_toinenversio.pdf

Kunnallisvaalit 2017. Ehdokkaiden ja valittujen taustanalyysi. (2017): Tilastokeskus. http://www.tilastokeskus.fi/til/kvaa/2017/04/kvaa_2017_04_2017-04-27_kat_001.fi.html

Oikeusministeriö 2017a. Vuoden 2019 vaalien yhdistämistä selvittävän työryhmän raportti. Mietintöjä ja lausuntoja 26/2017. <http://oikeusministerio.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-259-608-6>

Oikeusministeriö 2017b. Nettiäänestyksen edellytykset Suomessa. Nettiäänestystyöryhmän loppuraportti 19.12.2017. <http://oikeusministerio.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-259-663-5>

Oikeusministeriö 2015. Nettiäänestystyöryhmän loppuraportti. Oikeusministeriön julkaisu 28/2015. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/76595>

Oikeusministeriö 2010. Nuorten ääni – aikuisten uurna? Äänioikeusikärajatyöryhmän raportti. Mietintöjä ja lausuntoja 49/2010. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76240/49_2010_nuorten_aani_68_s.pdf?sequence=1

Pekola-Sjöblom Marianne ja Sirkka-Liisa Piipponen (2017): Valtuustokoot Manner-Suomen kunnissa valtuustokaudella 1.6.2017-31.5.2021. Uutta kunnista -julkaisusarja nro 1/2017. Suomen Kuntaliitto. http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=3288

Piipponen Sirkka-Liisa (2016): Johtamis- ja kokouskäytännöt ARTTU2-kuntien hallituksissa ja valtuustoissa vuonna 2015. Suomen Kuntaliitto. http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=3280

Piipponen Sirkka-Liisa ja Marianne Pekola-Sjöblom (2014): Kuntademokratian ja -johtamisen tila valtuustokaudella 2009-2012. Acta nro 252. Suomen Kuntaliitto. http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=2955

Sandberg Siv (2016): Kunnallisten luottamushenkilöiden ajan käyttö vuosina 1995-2015. ARTTU2-tutkimusohjelman julkaisusarja nro 5/2016. Suomen Kuntaliitto. http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=3219

Kuntaliiton mediatiedotteet ja blogit

Ajankohtaista 19.4.2017: Kuntavaalien tulokset koostettiin kattavaan pakettiin. <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2017/kuntavaalien-tulokset-koostettiin-kattavaan-pakettiin>

Mediatiedote 10.3.2017: Nuorten ehdokkaiden määrä alhaisin kahteen vuosikymmeneen. Suomen Kuntaliitto. <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2017/nuorten-ehdokkaiden-maara-alhaisin-kahteen-vuosikymmeneen>

Mediatiedote 29.3.2017: Noin kolmasosa suomalaisista vaihtaa äänestämäänsä puoluetta vaaleissa. Suomen Kuntaliitto. <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2017/noin-kolmasosa-suomalaisista-vaihtaa-aanestamaansa-puoluetta-vaaleissa>

Mediatiedote 10.4.2017: Analyysi äänestysviikauksesta. Suomen Kuntaliitto. <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2017/aanestysaktiivisuus-nousi-suurten-kaupunkien-siivittamana>

Vaaliblogi 13.4.2017: 295 kappaletta kuntavaaleja. Marianne Pekola-Sjöblom. Suomen Kuntaliitto. <https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2017/295-kappaletta-kuntavaaleja-mita-niista-pitaisi-ajatella>

Vaalitilastoja

Kuntaliiton kuntavaali- ja demokratiatilastot: <https://www.kuntaliitto.fi/tilastot-ja-julkaisut/demokratia-ja-osallisuus/kuntavaali-ja-demokratiatilastot>

Kuntaliitto: www.kuntavaalit.fi

Oikeusministeriö: www.vaalit.fi

Tilastokeskus: www.tilastokeskus.fi

Liite 1a. Ennakkoäänestyspaikat kuntavaaleissa 2017 Manner-Suomen kunnissa

Lähde: oikeusministeriö, <http://tulospalvelu.vaalit.fi/KV-2017/fi/aanestyspaikat.html>

Kunta	Ennakko-äänestyspaikat lkm yht.	Asukkaita/ennakko-äänestyspaikka	Kunnat, joissa väh. yksi liikkuva ennakkoäänestyspaikka (lkm)
Akaa	3	5 655	
Alajärvi	2	4 962	1
Alavieska	1	2 650	
Alavus	2	5 963	
Asikkala	5	1 665	
Askola	3	1 685	
Aura	1	3 989	
Enonkoski	1	1 449	
Enontekiö	2	940	1
Espoo	11	24 948	
Eura	5	2 404	
Eurajoki	2	4 708	
Evijärvi	1	2 538	
Forssa	3	5 792	
Haapajärvi	4	1 835	
Haapavesi	1	7 093	
Hailuoto	1	995	
Halsua	1	1 223	
Hamina	2	10 338	1
Hankasalmi	2	2 586	
Hanko	2	4 337	
Harjavalta	1	7 244	
Hartola	1	2 943	
Hattula	1	9 688	
Hausjärvi	2	4 326	
Heinola	4	4 842	1
Heinävesi	2	1 763	
Helsinki	35	18 220	
Hirvensalmi	1	2 279	
Hollola	2	11 905	
Honkajoki	1	1 768	
Huittinen	2	5 203	
Humppila	1	2 346	
Hyrnsalmi	2	1 207	1
Hyvinkää	3	15 553	
Hämeenkyrö	2	5 334	
Hämeenlinna	11	6 176	
Ii	3	3 218	
Iisalmi	2	10 907	
Iitti	2	3 456	1
Ikaalinen	1	7 166	
Ilmajoki	2	6 088	
Ilomantsi	2	2 620	1
Imatra	4	6 891	
Inari	3	2 272	1
Inkoo	1	5 570	
Isojoki	1	2 086	

Kunta	Ennakko-äänestyspaikat lkm yht.	Asukkaita/ennakko-äänestyspaikka	Kunnat, joissa väh. yksi liikkuva ennakkoäänestyspaikka (lkm)
Isokyrö	1	4 719	
Janakkala	2	8 350	
Joensuu	12	6 331	
Jokioinen	1	5 347	
Joroinen	2	2 530	1
Joutsa	2	2 343	
Juuka	9	550	
Juupajoki	1	1 963	
Juva	1	6 450	
Jyväskylä	17	8 166	
Jämijärvi	1	1 921	
Jämsä	5	4 262	
Järvenpää	2	20 747	
Kaarina	2	16 403	1
Kaavi	1	3 162	
Kajaani	10	3 758	
Kalajoki	3	4 192	1
Kangasala	4	7 781	
Kangasniemi	2	2 797	1
Kankaanpää	2	5 833	
Kannonkoski	1	1 424	
Kannus	7	799	
Karjajoki	1	1 348	
Karkkila	1	8 949	
Karstula	1	4 242	
Karvia	1	2 453	
Kaskinen	1	1 298	
Kauhajoki	1	13 769	
Kauhava	4	4 160	
Kauniainen	1	9 328	
Kaustinen	1	4 298	
Keitele	1	2 339	
Kemi	7	3 086	
Kemijärvi	2	3 840	1
Keminmaa	2	4 161	1
Kemiönsaari	5	1 375	1
Kempele	2	8 644	
Kerava	2	17 783	
Keuruu	2	5 004	
Kihniö	1	1 992	
Kinnula	1	1 699	
Kirkkonummi	3	13 018	
Kitee	2	5 365	
Kittilä	2	3 196	1
Kiuruvesi	2	4 225	1
Kivijärvi	1	1 165	
Kokemäki	2	3 755	

Kunta	Ennako-äänestyspaikat lkm yht.	Asukkaita/ennako-äänestyspaikka	Kunnat, joissa väh. yksi liikkuva ennakoäänestyspaikka (lkm)
Kokkola	4	11 943	
Kolari	4	957	1
Konnevesi	1	2 755	
Kontiolahti	2	7 399	
Korsnäs	1	2 168	
Koski Tl	1	2 404	
Kotka	3	18 087	
Kouvola	13	6 574	2
Kristiinankaupunki	2	3 366	
Kruunupyö	3	2 205	
Kuhmo	2	4 331	1
Kuhmoinen	1	2 305	
Kuopio	19	6 200	
Kuortane	1	3 694	
Kurikka	3	7 180	
Kustavi	1	909	
Kuusamo	6	2 590	1
Kyyjärvi	1	1 379	
Kärkölä	1	4 558	
Kärsämäki	1	2 655	
Lahti	14	8 534	1
Laihia	1	8 148	
Laitila	1	8 504	
Lapinjärvi	1	2 746	
Lapinlahti	2	4 942	
Lappajärvi	1	3 183	
Lappeenranta	11	6 626	
Lapua	1	14 588	
Laukaa	4	4 733	
Lemi	1	3 079	
Lempäälä	3	7 576	
Leppävirta	1	9 866	
Lestijärvi	1	815	
Lieksa	2	5 801	1
Lieto	7	2 770	
Liminka	1	10 023	
Liperi	3	4 113	
Lohja	8	5 902	
Loimaa	4	4 080	
Loppi	1	8 096	
Loviisa	5	3 044	1
Luhanka	1	755	
Lumijoki	1	2 100	
Luoto	1	5 170	
Luumäki	5	969	
Maalahti	4	1 382	
Marttila	1	2 030	
Masku	1	9 690	
Merijärvi	1	1 131	
Merikarvia	1	3 176	

Kunta	Ennako-äänestyspaikat lkm yht.	Asukkaita/ennako-äänestyspaikka	Kunnat, joissa väh. yksi liikkuva ennakoäänestyspaikka (lkm)
Miehikkälä	2	1 020	1
Mikkeli	9	6 065	2
Muhos	2	4 500	1
Multia	1	1 672	
Muonio	7	336	
Mustasaari	2	9 692	1
Muurame	1	9 917	
Mynämäki	2	3 927	
Myrskylä	1	1 988	
Mäntsälä	6	3 472	
Mänttä-Vilppula	2	5 229	
Mäntyharju	1	6 106	
Naantali	5	3 810	
Nakkila	1	5 557	
Nivala	2	5 449	1
Nokia	3	11 066	
Nousiainen	1	4 828	
Nurmes	3	2 629	1
Nurmijärvi	3	14 011	
Närpiö	3	3 146	
Orimattila	3	5 432	1
Oripää	1	1 363	
Orivesi	1	9 334	
Oulainen	1	7 524	
Oulu	25	8 018	1
Outokumpu	1	7 119	
Padasjoki	1	3 075	
Paimio	1	10 687	
Paltamo	1	3 494	
Parainen	11	1 400	4
Parikkala	2	2 568	
Parkano	1	6 677	
Pedersören kunta	3	3 688	
Pelkosenniemi	1	953	
Pello	6	596	
Perho	1	2 910	
Pertunmaa	1	1 792	
Petäjävesi	1	3 981	
Pieksämäki	5	3 697	1
Pielavesi	1	4 701	
Pietarsaari	1	19 378	
Pihtipudas	1	4 203	
Pirkkala	2	9 568	
Polvijärvi	1	4 506	
Pomarkku	1	2 229	
Pori	15	5 677	1
Pornainen	1	5 093	
Porvoo	8	6 278	1
Posio	5	684	

Kunta	Ennako- äänestyspaikat lkm yht.	Asukkaita/ ennako- äänestyspaikka	Kunnat, joissa väh. yksi liikkuva ennakoäänestys- paikka (lkm)
Pudasjärvi	6	1 367	
Pukkila	1	1 985	
Punkalaidun	1	3 008	
Puolanka	2	1 370	1
Puumala	1	2 234	
Pyhtää	2	2 665	1
Pyhäjoki	1	3 195	
Pyhäjärvi	2	2 729	1
Pyhäntä	1	1 571	
Pyhäranta	1	2 080	
Pälkäne	2	3 322	
Pöytyä	3	2 841	
Raahe	4	6 254	
Raasepori	5	5 629	1
Raisio	2	12 169	
Rantasalmi	1	3 658	
Ranua	1	4 011	
Rauma	6	6 607	
Rautalampi	1	3 297	
Rautavaara	1	1 724	
Rautjärvi	2	1 733	
Reisjärvi	1	2 862	
Riihimäki	2	14 619	
Ristijärvi	1	1 342	
Rovaniemi	16	3 891	1
Ruokolahti	1	5 260	
Ruovesi	1	4 588	
Rusko	2	3 073	
Rääkkylä	1	2 278	
Saarijärvi	3	3 243	1
Salla	2	1 826	1
Salo	10	5 358	1
Sastamala	8	3 134	
Sauvo	1	3 057	
Savitaipale	1	3 538	
Savonlinna	8	4 410	
Savukoski	2	520	
Seinäjoki	8	7 753	
Sievi	1	5 078	
Siikainen	1	1 498	
Siikajoki	2	2 680	
Siikalatva	4	1 398	
Siilinjärvi	2	10 877	
Simo	1	3 169	
Sipoo	9	2 210	
Siuntio	1	6 194	
Sodankylä	5	1 731	1
Soini	1	2 189	
Somero	1	9 036	
Sonkajärvi	2	2 101	
Sotkamo	3	3 503	1

Kunta	Ennako- äänestyspaikat lkm yht.	Asukkaita/ ennako- äänestyspaikka	Kunnat, joissa väh. yksi liikkuva ennakoäänestys- paikka (lkm)
Sulkava	1	2 669	
Suomussalmi	3	2 732	1
Suonenjoki	3	2 440	
Sysmä	1	3 955	
Säkylä	1	6 983	
Taipalsaari	2	2 414	
Taivalkoski	1	4 124	
Taivassalo	1	1 619	
Tammela	1	6 238	
Tampere	18	12 698	
Tervo	1	1 611	
Tervola	1	3 108	
Teuva	1	5 404	
Tohmajärvi	1	4 694	
Toholampi	1	3 235	
Toivakka	1	2 432	
Tornio	2	11 063	1
Turku	14	13 429	
Tuusniemi	1	2 660	
Tuusula	4	9 656	
Tyrnävä	1	6 757	
Ulvila	2	6 658	
Urkala	1	4 876	
Utajärvi	1	2 834	
Utsjoki	3	416	
Uurainen	1	3 709	
Uusikaarlepyy	3	2 503	
Uusikaupunki	2	7 712	1
Vaala	1	3 051	
Vaasa	12	5 637	
Valkeakoski	2	10 663	
Valtimo	1	2 262	
Vantaa	12	18 257	
Varkaus	4	5 373	
Vehmaa	1	2 290	
Vesanto	1	2 154	
Vesilahti	2	2 229	
Veteli	2	1 635	
Vieremä	2	1 862	1
Vihti	5	5 788	
Viitasaari	2	3 311	1
Vimpeli	1	3 028	
Virolahti	2	1 642	1
Virrat	1	6 937	
Vöyri	3	2 228	
Ylitornio	2	2 106	1
Ylivieska	2	7 587	1
Ylöjärvi	5	6 549	1
Ypäjä	1	2 398	
Ähtäri	2	2 995	1
Äänekoski	4	4 852	
Manner- Suomi	893	6 136	61

Liite 1b. Ennakkoäänestyspaikat kuntavaaleissa 2017 kuntakokoluokittain

Lähde: oikeusministeriö, <http://tulospalvelu.vaalit.fi/KV-2017/fi/aanestyspaikat.html>

Kuntakokoluokka 30.11.2016	Ennakkoäänestyspaikat lkm yht.	Asukkaita/ ennakkoäänestyspaikka	Kunnat, joissa väh. yksi liikkuva äänestyspaikka (lkm)
alle 5 000 as.	166	1 973	9
5 000–10 000 as.	162	3 536	21
10 001–20 000 as.	135	4 689	16
20 001–50 000 as.	137	7 519	5
50 001–100 000 as.	128	6 187	8
yli 100 000 as.	165	12 875	2
Manner-Suomi	893	6 136	61

Liite 2a. Äänestysaktiivisuus, ehdokkaiden ja valtuutettujen lukumäärät kuntavaaleissa 2017 Manner-Suomen kunnissa

Lähde: ehdokasrekisteri, oikeusministeriö.

Kunta 2017	Äänestysprosentti	Ennakkoon äänestäneet äänestäneistä, %	Ennakkoon äänestäneet äänioikeutetuista, %	Ehdokkaita, lkm	Valtuutettuja 1.6.2017, lkm	Ehdokkaita/valtuustopaikka	Ehdokkaita asettaneiden puolueiden määrä, lkm	Ehdokkaita asettaneiden valitsijayhdistysten määrä, lkm
Akaa	57,4	45,7	26,2	134	35	3,8	8	1
Alajärvi	65,0	48,2	31,3	98	35	2,8	8	
Alavieska	57,9	44,8	26,0	29	21	1,4	7	
Alavus	56,9	64,0	36,4	131	35	3,7	9	
Asikkala	66,1	49,4	32,7	94	31	3,0	7	1
Askola	58,8	35,5	20,9	58	27	2,1	7	
Aura	56,5	39,6	22,4	45	19	2,4	4	
Enonkoski	67,5	64,9	43,8	36	17	2,1	4	
Enontekiö	66,4	57,3	38,0	39	17	2,3	4	1
Espoo	60,1	36,3	21,8	732	75	9,8	14	1
Eura	62,2	52,7	32,8	125	35	3,6	9	
Eurajoki	67,4	54,9	37,0	138	35	3,9	7	
Evijärvi	64,6	40,6	26,2	39	17	2,3	6	
Forssa	60,9	55,0	33,5	175	43	4,1	8	
Haapajärvi	53,0	56,1	29,7	43	27	1,6	5	1
Haapavesi	60,0	43,3	25,9	70	27	2,6	5	
Hailuoto	70,4	61,4	43,2	36	17	2,1	6	
Halsua	65,2	54,4	35,5	28	15	1,9	4	1
Hamina	56,0	45,0	25,2	136	43	3,2	7	
Hankasalmi	61,3	54,2	33,2	58	27	2,1	7	
Hanko	62,1	40,2	25,0	101	31	3,3	8	1
Harjavalta	56,9	54,8	31,2	86	27	3,2	7	
Hartola	59,0	52,8	31,2	49	17	2,9	6	
Hattula	61,1	46,7	28,6	87	35	2,5	7	
Hausjärvi	58,2	35,6	20,7	82	29	2,8	7	
Heinola	58,7	51,7	30,4	177	43	4,1	9	3
Heinävesi	59,9	63,3	37,9	51	17	3,0	5	1
Helsinki	61,8	38,3	23,7	1 084	85	12,8	15	6
Hirvensalmi	60,4	58,1	35,1	34	21	1,6	5	1
Hollola	59,6	43,2	25,7	131	43	3,0	7	
Honkajoki	64,7	49,0	31,7	40	17	2,4	5	
Huittinen	60,3	45,1	27,2	126	27	4,7	7	
Humppila	64,2	65,6	42,1	44	21	2,1	6	
Hyrnsalmi	53,3	51,5	27,5	32	21	1,5	4	
Hyvinkää	54,4	35,0	19,0	279	51	5,5	10	
Hämeenkyrö	56,3	48,3	27,2	93	35	2,7	7	
Hämeenlinna	57,4	47,2	27,1	331	51	6,5	9	
Ii	60,7	52,1	31,6	91	35	2,6	6	
Iisalmi	54,1	48,5	26,3	136	43	3,2	7	
Iitti	62,4	47,8	29,8	69	27	2,6	5	2
Ikaalinen	65,0	56,5	36,7	99	27	3,7	7	
Ilmajoki	63,5	45,2	28,7	98	35	2,8	7	
Ilomantsi	56,5	64,5	36,5	55	27	2,0	6	2
Imatra	56,5	51,3	29,0	161	43	3,7	7	1
Inari	56,8	56,2	32,0	66	27	2,4	7	

Kunta 2017	Äänestysprosentti	Ennakkoon äänestäneitä, %	Ennakkoon äänestäneet äänioikeutetuista, %	Ehdokkaita, lkm	Valtuutettuja 1.6.2017, lkm	Ehdokkaita/valtuustopaikka	Ehdokkaita asettaneiden puolueiden määrä, lkm	Ehdokkaita asettaneiden valitsijajyhdistysten määrä, lkm
Inkoo	69,0	35,2	24,3	74	27	2,7	7	
Isojoki	61,3	48,2	29,5	36	21	1,7	4	
Isokyrö	64,8	60,4	39,2	84	27	3,1	5	
Janakkala	57,8	46,9	27,1	151	33	4,6	7	1
Joensuu	52,6	49,0	25,8	439	59	7,4	10	
Jokioinen	63,6	43,7	27,8	86	27	3,2	6	
Joroinen	57,1	57,7	32,9	63	27	2,3	6	1
Joutsa	60,8	56,6	34,4	63	25	2,5	6	
Juuka	59,6	55,8	33,2	70	23	3,0	6	
Juupajoki	62,0	58,1	36,0	47	17	2,8	7	
Juva	56,8	60,2	34,2	65	27	2,4	5	
Jyväskylä	55,9	46,1	25,8	581	67	8,7	12	
Jämijärvi	67,2	68,6	46,1	37	17	2,2	6	
Jämsä	57,6	51,1	29,5	168	43	3,9	7	2
Järvenpää	56,2	40,7	22,9	302	51	5,9	10	1
Kaarina	62,5	37,5	23,5	227	51	4,5	8	
Kaavi	52,2	61,8	32,3	31	17	1,8	6	1
Kajaani	49,3	47,4	23,4	213	51	4,2	9	1
Kalajoki	63,0	41,4	26,1	113	35	3,2	7	
Kangasala	61,4	41,2	25,3	203	51	4,0	7	
Kangasniemi	59,6	58,7	35,0	66	27	2,4	6	
Kankaanpää	64,7	64,8	41,9	152	35	4,3	7	1
Kannonkoski	61,4	52,0	31,9	26	15	1,7	5	
Kannus	57,7	46,7	26,9	45	27	1,7	5	
Karjajoki	71,2	50,4	35,9	34	15	2,3	4	
Karkkila	57,4	42,8	24,6	80	35	2,3	9	1
Karstula	64,3	49,8	32,0	63	27	2,3	6	
Karvia	71,2	66,0	47,0	55	21	2,6	6	
Kaskinen	75,0	72,2	54,1	51	17	3,0	6	1
Kauhajoki	58,0	51,4	29,8	141	35	4,0	7	1
Kauhava	64,6	54,4	35,1	157	43	3,7	8	1
Kauniainen	74,8	47,7	35,7	106	35	3,0	9	
Kaustinen	67,8	41,6	28,2	73	21	3,5	5	
Keitele	64,6	54,5	35,2	43	19	2,3	6	
Kemi	55,1	57,0	31,4	168	43	3,9	8	
Kemijärvi	59,9	66,2	39,7	90	27	3,3	6	
Keminmaa	61,0	62,1	37,9	95	31	3,1	6	1
Kemiönsaari	68,4	53,6	36,7	94	27	3,5	7	1
Kempele	57,9	48,3	28,0	103	39	2,6	7	
Kerava	56,6	40,2	22,7	223	51	4,4	9	
Keuruu	60,7	52,2	31,7	85	35	2,4	7	1
Kihniö	67,9	61,1	41,5	48	21	2,3	5	1
Kinnula	82,6	51,6	42,6	43	15	2,9	4	
Kirkkonummi	61,7	34,8	21,5	216	51	4,2	8	1
Kitee	56,9	51,1	29,1	126	35	3,6	6	
Kittilä	61,4	55,1	33,8	82	27	3,0	7	2
Kiuruvesi	60,0	57,0	34,2	103	33	3,1	6	
Kivijärvi	67,8	70,2	47,6	26	15	1,7	4	
Kokemäki	59,3	40,7	24,1	99	27	3,7	7	
Kokkola	59,5	35,8	21,3	291	43	6,8	8	1

Kunta 2017	Äänestysprosentti	Ennakkoon äänestäneitä, %	Ennakkoon äänestäneet äänioikeutetuista, %	Ehdokkaita, lkm	Valtuutettuja 1.6.2017, lkm	Ehdokkaita/valtuustopaikka	Ehdokkaita asettaneiden puolueiden määrä, lkm	Ehdokkaita asettaneiden valitsijayhdistysten määrä, lkm
Kolari	72,8	60,0	43,6	69	21	3,3	6	1
Konnevesi	63,0	53,0	33,4	44	21	2,1	6	
Kontiolahti	56,9	41,2	23,5	140	35	4,0	7	
Korsnäs	78,2	18,3	14,3	32	21	1,5	3	
Koski Tl	62,3	44,6	27,8	40	21	1,9	5	
Kotka	53,6	37,2	19,9	323	51	6,3	10	1
Kouvola	57,6	48,8	28,1	345	59	5,8	8	2
Kristiinankaupunki	71,6	44,7	32,0	54	27	2,0	7	
Kruunupyö	76,4	38,5	29,4	67	27	2,5	6	1
Kuhmo	56,1	65,5	36,7	90	35	2,6	7	
Kuhmoinen	64,2	59,9	38,5	40	21	1,9	5	
Kuopio	52,6	46,3	24,3	452	59	7,7	9	
Kuortane	68,1	62,0	42,2	54	19	2,8	5	
Kurikka	64,9	56,8	36,9	174	43	4,0	7	
Kustavi	74,8	53,8	40,2	35	15	2,3	4	
Kuusamo	62,9	57,9	36,4	164	39	4,2	7	
Kyyjärvi	66,9	59,6	39,9	24	17	1,4	4	
Kärkölä	66,0	46,1	30,5	86	27	3,2	5	1
Kärsämäki	59,3	56,7	33,6	36	21	1,7	5	
Lahti	55,4	47,7	26,4	404	59	6,8	8	4
Laihia	63,6	43,1	27,4	86	27	3,2	6	
Laitila	60,0	38,1	22,8	83	31	2,7	6	2
Lapinjärvi	58,0	41,4	24,1	48	21	2,3	6	
Lapinlahti	58,4	50,4	29,4	136	31	4,4	8	
Lappajärvi	68,2	45,9	31,3	50	19	2,6	5	
Lappeenranta	54,4	51,8	28,2	346	51	6,8	9	1
Lapua	66,6	55,4	36,9	128	35	3,7	7	
Laukaa	57,6	39,9	23,0	144	43	3,3	7	1
Lemi	64,0	41,3	26,4	42	21	2,0	6	
Lempäälä	61,3	39,2	24,0	184	43	4,3	7	
Leppävirta	59,5	46,2	27,5	91	35	2,6	7	
Lestijärvi	70,7	75,9	53,6	25	15	1,7	5	
Lieksa	56,6	60,1	34,0	95	35	2,7	6	
Lieto	62,1	32,1	19,9	140	43	3,3	7	
Liminka	61,7	43,8	27,0	68	35	1,9	7	
Liperi	56,7	51,8	29,4	122	35	3,5	7	1
Lohja	57,0	46,1	26,3	381	51	7,5	11	1
Loimaa	58,6	47,2	27,6	143	43	3,3	8	
Loppi	62,9	38,1	23,9	111	27	4,1	7	
Loviisa	58,8	37,2	21,9	136	35	3,9	9	
Luhanka	71,3	47,4	33,8	22	15	1,5	4	
Lumijoki	62,6	45,8	28,7	28	17	1,6	4	
Luoto	82,5	24,3	20,0	84	27	3,1	4	
Luumäki	62,1	50,8	31,6	64	23	2,8	5	
Maalahti	71,7	26,4	18,9	69	27	2,6	5	
Marttila	59,8	51,2	30,6	40	17	2,4	4	
Masku	62,6	31,8	19,9	87	35	2,5	8	
Merijärvi	67,0	51,2	34,3	24	15	1,6	2	
Merikarvia	66,2	52,6	34,8	41	21	2,0	6	

Kunta 2017	Äänestysprosentti	Ennakoon äänestäneitä, %	Ennakoon äänestäneet äänioikeutetuista, %	Ehdokkaita, lkm	Valtuutettuja 1.6.2017, lkm	Ehdokkaita/valtuustopaikka	Ehdokkaita asettaneiden puolueiden määrä, lkm	Ehdokkaita asettaneiden valitsijayhdistysten määrä, lkm
Miehikkälä	60,9	50,8	30,9	36	21	1,7	3	
Mikkeli	54,8	47,8	26,2	257	51	5,0	7	
Muhos	60,8	48,1	29,2	88	27	3,3	6	1
Multia	61,5	51,9	32,0	28	17	1,6	7	
Muonio	59,4	65,1	38,7	36	17	2,1	6	
Mustasaari	70,9	24,2	17,1	105	43	2,4	8	1
Muurame	64,5	39,5	25,4	92	35	2,6	7	
Mynämäki	58,6	43,8	25,7	72	35	2,1	5	
Myrskylä	61,7	44,0	27,1	35	17	2,1	6	
Mäntsälä	53,6	33,2	17,8	172	43	4,0	9	1
Mänttä-Vilppula	58,7	48,9	28,7	89	35	2,5	7	
Mäntyharju	59,2	53,5	31,7	80	27	3,0	7	1
Naantali	65,7	44,9	29,5	204	43	4,7	8	
Nakkila	62,0	51,4	31,8	85	29	2,9	6	
Nivala	58,2	47,0	27,3	71	35	2,0	6	
Nokia	59,9	47,8	28,7	254	51	5,0	9	
Nousiainen	63,4	33,6	21,3	63	27	2,3	6	
Nurmes	53,1	65,0	34,5	73	31	2,4	5	
Nurmijärvi	59,6	37,9	22,6	228	51	4,5	11	
Närpiö	68,6	31,2	21,4	54	35	1,5	4	
Orimattila	53,9	47,7	25,7	114	33	3,5	8	2
Oripää	64,4	41,1	26,5	36	17	2,1	5	
Orivesi	63,1	52,0	32,8	118	31	3,8	7	
Oulainen	60,6	37,8	22,9	60	27	2,2	6	
Oulu	56,0	44,5	24,9	619	67	9,2	11	1
Outokumpu	56,3	54,9	30,9	102	27	3,8	7	
Padasjoki	65,5	56,2	36,8	60	21	2,9	5	1
Paimio	62,1	43,5	27,0	112	35	3,2	7	
Paltamo	57,0	49,5	28,2	54	21	2,6	7	
Parainen	64,0	45,2	29,0	127	35	3,6	9	
Parikkala	60,6	52,3	31,7	70	27	2,6	7	
Parkano	64,0	57,4	36,7	89	31	2,9	6	
Pedersören kunta	76,6	19,4	14,9	99	35	2,8	4	
Pelkosenniemi	66,1	63,6	42,0	21	13	1,6	3	1
Pello	66,8	65,6	43,8	40	13	3,1	6	1
Perho	68,6	43,3	29,7	39	19	2,1	5	
Pertunmaa	64,1	49,8	31,9	48	17	2,8	3	1
Petäjävesi	61,5	37,8	23,3	57	21	2,7	7	
Pieksämäki	52,1	55,0	28,7	123	35	3,5	8	
Pielavesi	63,0	56,2	35,4	66	27	2,4	7	
Pietarsaari	64,2	32,1	20,6	139	43	3,2	8	1
Pihtipudas	63,1	49,5	31,3	80	27	3,0	5	2
Pirkkala	65,0	47,6	30,9	149	43	3,5	7	
Polvijärvi	61,9	57,6	35,7	77	21	3,7	6	1
Pomarkku	68,2	61,4	41,9	43	21	2,0	7	
Pori	58,3	51,6	30,1	373	59	6,3	10	1
Pornainen	59,1	28,8	17,0	60	27	2,2	5	
Porvoo	60,6	49,1	29,7	261	51	5,1	12	1
Posio	53,6	72,1	38,7	32	17	1,9	3	1

Kunta 2017	Äänestysprosentti	Ennakkoon äänestäneitä, %	Ennakkoon äänestäneet äänioikeutetuista, %	Ehdokkaita, lkm	Valtuutettuja 1.6.2017, lkm	Ehdokkaita/valtuustopaikka	Ehdokkaita asettaneiden puolueiden määrä, lkm	Ehdokkaita asettaneiden valitsijayhdistysten määrä, lkm
Pudasjärvi	55,9	50,8	28,4	77	27	2,9	6	
Pukkila	56,7	47,5	26,9	32	17	1,9	5	
Punkalaidun	68,8	45,7	31,4	55	21	2,6	5	
Puolanka	57,0	73,3	41,7	44	21	2,1	6	1
Puumala	66,8	57,4	38,3	45	21	2,1	5	
Pyhtää	59,7	50,5	30,1	61	27	2,3	8	
Pyhäjoki	68,3	48,3	33,0	47	21	2,2	6	1
Pyhäjärvi	62,3	57,6	35,9	72	27	2,7	7	1
Pyhäntä	64,4	60,5	39,0	29	15	1,9	5	
Pyhäranta	63,0	34,7	21,9	35	19	1,8	4	
Pälkäne	61,7	49,8	30,8	67	27	2,5	5	
Pöytyä	60,9	46,2	28,1	98	35	2,8	7	
Raahe	56,1	56,9	31,9	152	43	3,5	8	
Raasepori	61,8	36,6	22,6	165	43	3,8	9	1
Raisio	55,6	45,6	25,3	165	43	3,8	8	1
Rantasalmi	58,4	60,8	35,6	33	19	1,7	5	
Ranua	56,1	62,7	35,2	42	17	2,5	4	2
Rauma	57,2	56,7	32,5	176	43	4,1	9	
Rautalampi	60,6	57,6	34,9	51	21	2,4	6	1
Rautavaara	54,5	64,9	35,3	30	17	1,8	5	
Rautjärvi	62,1	54,5	33,9	48	21	2,3	4	
Reisjärvi	62,9	53,7	33,8	30	17	1,8	5	
Riihimäki	55,3	38,2	21,1	187	43	4,3	9	
Ristijärvi	58,8	61,0	35,9	25	15	1,7	6	
Rovaniemi	54,5	56,3	30,7	308	51	6,0	9	
Ruokolahti	61,9	51,8	32,1	61	27	2,3	6	
Ruovesi	65,6	58,4	38,3	50	21	2,4	6	2
Rusko	65,0	36,3	23,6	85	27	3,1	6	
Rääkkylä	60,5	65,0	39,3	46	21	2,2	7	
Saarjärvi	57,8	58,7	33,9	123	31	4,0	7	
Salla	58,9	70,4	41,5	47	21	2,2	6	
Salo	57,9	49,7	28,8	307	51	6,0	9	
Sastamala	59,4	49,0	29,1	160	43	3,7	7	1
Sauvo	66,8	43,1	28,8	61	21	2,9	7	
Savitaipale	67,1	52,4	35,1	62	21	3,0	6	1
Savonlinna	55,0	60,8	33,4	197	51	3,9	7	
Savukoski	76,8	77,3	59,4	37	13	2,8	4	
Seinäjoki	59,6	57,6	34,3	299	51	5,9	9	
Sievi	60,2	38,8	23,4	44	27	1,6	5	
Siikainen	62,2	60,9	37,9	34	17	2,0	4	
Siikajoki	61,7	48,0	29,7	67	27	2,5	5	
Siikalatva	57,8	53,7	31,1	41	27	1,5	5	
Siilinjärvi	54,8	38,7	21,2	138	43	3,2	9	1
Simo	63,8	55,4	35,3	45	17	2,6	5	1
Sipoo	64,6	33,9	21,9	148	43	3,4	10	
Siuntio	60,7	34,2	20,7	82	27	3,0	6	
Sodankylä	59,7	54,8	32,8	81	27	3,0	7	1
Soini	62,2	42,9	26,7	54	21	2,6	7	
Somero	60,3	47,2	28,4	99	35	2,8	7	1
Sonkajärvi	57,9	56,9	33,0	58	21	2,8	7	

Kunta 2017	Äänestysprosentti	Ennakkoon äänestäneitä, %	Ennakkoon äänestäneet äänioikeutetuista, %	Ehdokkaita, lkm	Valtuutettuja 1.6.2017, lkm	Ehdokkaita/valtuustopaikka	Ehdokkaita asettaneiden puolueiden määrä, lkm	Ehdokkaita asettaneiden valitsijayhdistysten määrä, lkm
Sotkamo	55,6	52,6	29,2	90	27	3,3	7	
Sulkava	62,6	55,3	34,6	40	21	1,9	5	
Suomussalmi	53,8	63,2	34,0	85	31	2,7	6	
Suonenjoki	56,0	63,8	35,7	79	27	2,9	6	
Sysmä	65,1	58,6	38,1	59	21	2,8	4	1
Säkylä	62,5	51,1	31,9	85	27	3,1	6	
Taipalsaari	65,0	41,9	27,2	56	27	2,1	7	1
Taivalkoski	63,7	54,1	34,5	63	23	2,7	5	1
Taivassalo	63,8	42,9	27,4	38	17	2,2	6	
Tammela	66,2	43,0	28,5	79	27	2,9	8	1
Tampere	59,3	48,1	28,5	665	67	9,9	13	6
Tervo	61,1	58,1	35,5	33	17	1,9	4	
Tervola	62,9	59,6	37,5	56	17	3,3	5	1
Teuva	68,2	62,7	42,8	84	27	3,1	6	
Tohmajärvi	58,3	49,3	28,7	67	27	2,5	5	
Toholampi	64,1	42,6	27,3	34	17	2,0	5	
Toivakka	63,7	49,2	31,3	52	21	2,5	7	
Tornio	58,0	46,5	27,0	180	43	4,2	9	1
Turku	59,1	48,3	28,5	693	67	10,3	14	1
Tuusniemi	58,3	58,2	33,9	57	17	3,4	7	
Tuusula	60,9	34,1	20,8	262	51	5,1	11	2
Tyrnävä	58,0	41,4	24,0	65	27	2,4	6	
Ulvila	60,0	47,7	28,6	122	27	4,5	7	
Urkala	58,8	43,9	25,8	50	23	2,2	5	
Utajärvi	61,8	64,3	39,7	45	17	2,6	5	
Utsjoki	78,1	49,9	38,9	47	15	3,1	7	
Uurainen	62,3	42,5	26,5	52	21	2,5	6	
Uusikaarlepyy	68,5	24,2	16,6	53	27	2,0	5	
Uusikaupunki	58,4	41,0	24,0	131	43	3,0	8	1
Vaala	63,6	63,8	40,6	52	17	3,1	4	
Vaasa	60,6	40,3	24,4	365	59	6,2	10	1
Valkeakoski	58,2	43,9	25,5	159	43	3,7	7	1
Valtimo	58,5	59,4	34,8	41	21	2,0	7	
Vantaa	52,3	37,3	19,5	631	67	9,4	14	3
Varkaus	53,9	48,3	26,0	136	43	3,2	7	
Vehmaa	68,8	44,3	30,4	51	21	2,4	5	1
Vesanto	64,0	64,8	41,5	40	21	1,9	6	
Vesilahti	63,9	33,1	21,2	50	21	2,4	7	
Veteli	63,1	50,8	32,1	48	21	2,3	5	1
Vieremä	59,6	62,6	37,3	47	21	2,2	5	1
Vihti	57,9	46,9	27,1	174	43	4,0	8	1
Viitasaari	59,1	60,6	35,8	74	27	2,7	7	1
Vimpeli	70,9	44,4	31,5	61	21	2,9	6	1
Virolahti	62,9	53,5	33,7	51	21	2,4	5	
Virrat	64,3	53,7	34,5	84	27	3,1	6	1
Vöyri	71,1	33,8	24,0	44	27	1,6	4	
Ylitornio	64,4	60,6	39,0	38	17	2,2	4	
Ylivieska	55,5	48,5	27,0	104	35	3,0	7	
Ylöjärvi	59,2	43,0	25,5	194	51	3,8	8	
Ypäjä	67,6	46,5	31,5	76	21	3,6	6	

Kunta 2017	Äänestysprosentti	Ennakkoon äänestäneitä, %	Ennakkoon äänestäneet äänioikeutetuista, %	Ehdokkaita, lkm	Valtuutettuja 1.6.2017, lkm	Ehdokkaita/valtuustopaikka	Ehdokkaita asettaneiden puolueiden määrä, lkm	Ehdokkaita asettaneiden valitsijayhdistysten määrä, lkm
Ähtäri	58,1	57,1	33,2	86	27	3,2	7	
Äänekoski	56,6	48,2	27,3	126	43	2,9	7	
Manner-Suomi	58,9	45,2	26,6	33 618	8 999	3,7	15	121

Liite 2b. Äänestysaktiivisuus, ehdokkaiden ja valtuutettujen lukumäärät kuntavaaleissa 2017 kuntakoluokittain

Kuntakoko 30.11.2016	Äänestys%	Ennakkoon äänestäneitä, %	Ennakkoon äänestäneet äänioikeutetuista, %	Ehdokkaita, lkm	Valtuutettuja 1.6.2017, lkm	Ehdokkaita/valtuustopaikka	Ehdokkaita asettaneiden puolueiden määrä, lkm	Ehdokkaita asettaneiden valitsijayhdistysten määrä, lkm
alle 5 000 as.	63,3	53,4	33,8	5 371	2 292	2,3	14	34
5 000–10 000 as.	61,7	48,3	29,8	6 320	2 295	2,8	13	24
10 001–20 000 as.	60,5	46,1	27,9	5 420	1 589	3,4	13	16
20 001–50 000 as.	57,6	44,0	25,4	6 692	1 566	4,3	15	18
50 001–100 000 as.	56,8	49,0	27,8	3 954	644	6,1	13	7
yli 100 000 as.	58,3	41,9	24,5	5 861	613	9,6	15	22
Manner-Suomi yht.	58,9	45,2	26,6	33 618	8 999	3,7	15	121

Liite 3a. Tietoja Manner-Suomen kuntien valtuustoihin valituista vuoden 2017 kuntavaaleissa kunnittain

Lähde: ehdokasrekisteri, oikeusministeriö.

Kunta	Valtuutet- tuja lkm	Ensikertaa valtuus- tossa %	Miehiä %	Naisia %	Keski-ikä %	18-29 v. %	30-39 v. %	40-49 v. %	50-64 v. %	65 v. - %	Ruotsin- kielisiä %
Akaa	35	49	49	51	47,5	0	26	37	29	9	0
Alajärvi	35	46	83	17	54,5	3	6	29	46	17	0
Alavieska	21	62	52	48	50,9	10	10	10	67	5	0
Alavus	35	26	63	37	53,2	3	11	29	40	17	0
Asikkala	31	48	58	42	51,4	6	13	23	35	23	0
Askola	27	63	59	41	44,0	19	19	30	30	4	0
Aura	19	42	58	42	48,9	5	21	21	42	11	0
Enonkoski	17	24	65	35	54,2	0	18	18	35	29	0
Enontekiö	17	41	47	53	50,8	6	18	12	53	12	0
Espoo	75	36	44	56	47,5	11	17	27	35	11	8
Eura	35	40	74	26	48,2	9	23	26	26	17	0
Eurajoki	35	49	60	40	49,8	9	11	26	40	14	0
Evijärvi	17	35	71	29	47,0	6	24	29	35	6	0
Forssa	43	47	53	47	51,5	5	19	19	40	19	0
Haapajärvi	27	48	81	19	52,9	4	7	19	59	11	0
Haapavesi	27	56	59	41	49,3	4	22	22	44	7	0
Hailuoto	17	59	59	41	53,3	0	24	18	41	18	0
Halsua	15	53	67	33	40,1	7	47	27	20	0	0
Hamina	43	40	63	37	51,6	7	9	28	30	26	0
Hankasalmi	27	48	52	48	53,5	0	19	11	44	26	0
Hanko	31	42	65	35	52,4	3	19	23	32	23	45
Harjavalta	27	37	63	37	52,7	0	19	19	52	11	0
Hartola	17	35	71	29	55,2	0	0	35	41	24	0
Hattula	35	43	71	29	51,4	3	20	26	34	17	0
Hausjärvi	29	38	62	38	47,2	7	24	24	38	7	0
Heinola	43	44	67	33	50,5	9	9	26	42	14	0
Heinävesi	17	24	71	29	53,2	0	12	35	29	24	0
Helsinki	85	51	51	49	45,3	11	29	26	22	12	12
Hirvensalmi	21	52	67	33	52,4	10	5	14	62	10	0
Hollola	43	35	60	40	51,1	2	12	35	35	16	0
Honkajoki	17	47	82	18	51,4	12	12	12	53	12	0
Huittinen	27	48	67	33	50,4	4	15	26	37	19	0
Humppila	21	62	57	43	49,6	5	19	24	38	14	0
Hyrynsalmi	21	43	62	38	54,2	5	19	10	43	24	0
Hyvinkää	51	45	47	53	50,6	6	12	31	35	16	2
Hämeenkyrö	35	34	57	43	50,7	0	14	31	43	11	0
Hämeenlinna	51	41	47	53	51,1	2	14	27	47	10	0
Ii	35	43	69	31	50,7	6	14	23	43	14	0
Iisalmi	43	42	60	40	51,9	7	14	21	33	26	0
Iitti	27	44	59	41	52,9	7	19	15	33	26	4
Ikaalinen	27	48	74	26	47,8	4	11	52	26	7	0
Ilmajoki	35	43	74	26	48,7	11	14	26	40	9	0
Ilomantsi	27	41	63	37	50,3	7	26	7	41	19	0
Imatra	43	47	51	49	52,2	0	19	21	42	19	0
Inari	27	56	41	59	50,0	11	15	26	30	19	0
Inkoo	27	48	48	52	49,7	7	15	37	19	22	63
Isojoki	21	43	76	24	49,4	14	0	33	48	5	0
Isokyrö	27	59	74	26	49,2	0	19	41	26	15	0
Janakkala	33	45	64	36	52,0	0	12	30	45	12	0

Kunta	Valtuutet- tuja lkm	Ensikertaa valtuus- tossa %	Miehiä %	Naisia %	Keski-ikä %	18-29 v. %	30-39 v. %	40-49 v. %	50-64 v. %	65 v. - %	Ruotsin- kielisiä %
Joensuu	59	49	63	37	48,3	17	15	14	36	19	0
Jokioinen	27	52	52	48	50,0	0	15	44	26	15	0
Joroinen	27	48	56	44	48,3	7	15	26	44	7	0
Joutsa	25	52	72	28	51,3	8	12	24	36	20	0
Juuka	23	48	61	39	49,8	13	13	4	61	9	0
Juupajoki	17	41	53	47	42,2	18	24	35	24	0	0
Juva	27	37	63	37	55,9	0	15	11	48	26	0
Jyväskylä	67	43	49	51	44,3	16	25	22	24	12	0
Jämijärvi	17	41	59	41	47,2	18	18	6	41	18	0
Jämsä	43	44	65	35	53,2	2	12	16	56	14	0
Järvenpää	51	47	53	47	47,2	6	22	29	37	6	0
Kaarina	51	43	49	51	46,3	6	22	35	31	6	4
Kaavi	17	47	65	35	56,9	0	12	18	35	35	0
Kajaani	51	39	59	41	50,5	6	20	18	43	14	0
Kalajoki	35	40	63	37	50,5	3	14	29	40	14	0
Kangasala	51	33	71	29	49,4	6	18	27	35	14	0
Kangasniemi	27	56	63	37	52,3	4	15	19	48	15	0
Kankaanpää	35	34	63	37	50,9	3	17	34	31	14	0
Kannonkoski	15	53	60	40	46,9	7	33	13	33	13	0
Kannus	27	56	70	30	49,3	11	15	19	44	11	0
Karjajoki	15	33	87	13	43,1	27	7	20	47	0	0
Karikkala	35	49	57	43	47,8	3	37	20	23	17	0
Karstula	27	52	63	37	50,8	7	19	11	48	15	0
Karvia	21	29	86	14	50,6	5	24	14	48	10	0
Kaskinen	17	47	76	24	57,3	0	18	6	41	35	24
Kauhajoki	35	34	69	31	50,9	0	17	29	37	17	0
Kauhava	43	40	72	28	50,0	2	21	16	47	14	0
Kauniainen	35	34	57	43	52,6	3	14	20	40	23	49
Kaustinen	21	33	76	24	49,5	5	10	38	43	5	5
Keitele	19	37	47	53	49,9	5	21	21	32	21	5
Kemi	43	33	56	44	52,6	0	23	19	33	26	0
Kemijärvi	27	33	70	30	54,6	4	11	22	33	30	0
Keminmaa	31	32	58	42	52,9	0	16	19	55	10	0
Kemiönsaari	27	52	78	22	49,4	4	15	37	30	15	74
Kempele	39	46	59	41	50,9	8	18	13	49	13	0
Kerava	51	39	51	49	49,5	10	18	27	22	24	0
Keuruu	35	54	69	31	50,1	0	23	20	43	14	0
Kihniö	21	33	62	38	49,2	10	14	24	48	5	0
Kinnula	15	27	73	27	50,5	7	20	7	67	0	0
Kirkkonummi	51	47	47	53	49,0	4	20	27	37	12	25
Kitee	35	49	54	46	52,9	9	6	14	57	14	0
Kittilä	27	56	56	44	52,1	4	11	22	59	4	0
Kiuruvesi	33	55	61	39	47,7	6	15	27	42	9	0
Kivijärvi	15	33	73	27	52,0	7	7	27	53	7	0
Kokemäki	27	33	70	30	53,3	4	19	19	30	30	0
Kokkola	43	35	77	23	52,2	0	21	16	49	14	19
Kolari	21	62	81	19	51,8	5	14	19	48	14	0
Konnevesi	21	57	67	33	48,5	14	19	14	33	19	0
Kontiolahti	35	43	63	37	50,9	6	11	26	43	14	0
Korsnäs	21	33	48	52	46,7	5	29	33	24	10	100
Koski Tl	21	24	62	38	51,7	0	10	38	38	14	0

Kunta	Valtuutet- tuja lkm	Ensikertaa valtuus- tossa %	Miehiä %	Naisia %	Keski-ikä %	18-29 v. %	30-39 v. %	40-49 v. %	50-64 v. %	65 v. - %	Ruotsin- kielisiä %
Kotka	51	43	61	39	52,8	0	18	27	31	24	2
Kouvola	59	44	54	46	49,3	5	27	15	37	15	0
Kristiinan- kaupunki	27	41	59	41	51,4	7	15	26	33	19	70
Kruunupyö	27	52	63	37	49,1	7	7	37	37	11	85
Kuhmo	35	40	69	31	55,5	9	6	17	37	31	0
Kuhmoinen	21	29	52	48	53,0	0	14	19	43	24	0
Kuopio	59	41	58	42	49,4	10	12	22	47	8	3
Kuortane	19	53	74	26	47,5	21	16	11	32	21	0
Kurikka	43	30	74	26	49,9	9	23	9	40	19	0
Kustavi	15	33	60	40	52,6	0	7	27	60	7	0
Kuusamo	39	28	64	36	51,2	3	23	15	49	10	0
Kyyjärvi	17	41	82	18	46,8	18	18	24	24	18	0
Kärkölä	27	67	67	33	48,7	11	15	30	30	15	0
Kärsämäki	21	43	76	24	53,5	14	5	19	29	33	0
Lahti	59	36	49	51	49,3	5	24	31	17	24	0
Laihia	27	56	63	37	52,2	0	19	22	52	7	0
Laitila	31	39	68	32	49,6	0	29	23	32	16	0
Lapinjärvi	21	57	67	33	43,9	10	24	33	29	5	38
Lapinlahti	31	32	71	29	50,7	6	6	29	48	10	0
Lappajärvi	19	58	63	37	51,2	5	21	21	32	21	0
Lappeenranta	51	37	63	37	51,4	4	8	29	45	14	0
Lapua	35	34	77	23	53,1	0	14	23	43	20	0
Laukaa	43	53	63	37	48,3	7	33	16	26	19	0
Lemi	21	43	67	33	47,3	0	29	33	38	0	0
Lempäälä	43	53	51	49	46,3	7	23	30	37	2	0
Leppävirta	35	43	60	40	49,5	6	11	34	34	14	0
Lestijärvi	15	33	60	40	44,9	13	20	27	33	7	0
Lieksa	35	43	63	37	53,3	3	11	14	57	14	0
Lieto	43	53	53	47	48,4	2	16	35	44	2	2
Liminka	35	57	63	37	46,0	3	23	46	23	6	0
Liperi	35	46	63	37	49,6	3	23	23	40	11	0
Lohja	51	35	55	45	54,1	0	16	24	37	24	6
Loimaa	43	35	63	37	53,7	0	21	14	37	28	0
Loppi	27	41	56	44	46,4	7	19	33	33	7	0
Loviisa	35	43	66	34	51,7	9	9	20	43	20	51
Luhanka	15	47	60	40	57,9	0	7	27	33	33	0
Lumijoki	17	29	71	29	49,4	0	24	29	29	18	0
Luoto	27	48	56	44	45,1	11	33	7	44	4	96
Luumäki	23	17	57	43	52,8	0	9	35	43	13	0
Maalahti	27	52	63	37	50,0	7	11	30	33	19	93
Marttila	17	53	65	35	45,3	6	29	29	29	6	0
Masku	35	46	54	46	48,1	0	23	40	29	9	0
Merijärvi	15	60	47	53	43,7	20	33	7	27	13	0
Merikarvia	21	33	62	38	50,4	5	14	24	38	19	0
Miehikkälä	21	29	57	43	46,8	14	14	19	48	5	0
Mikkeli	51	35	57	43	52,9	6	12	20	39	24	0
Muhos	27	44	67	33	48,9	0	30	30	26	15	0
Multia	17	71	47	53	51,5	0	18	18	59	6	0
Muonio	17	47	76	24	48,1	6	24	24	29	18	0
Mustasaari	43	47	60	40	49,7	7	14	26	40	14	86
Muurame	35	34	51	49	46,9	6	23	34	31	6	0

Kunta	Valtuutet- tuja lkm	Ensikertaa valtuus- tossa %	Miehiä %	Naisia %	Keski-ikä %	18-29 v. %	30-39 v. %	40-49 v. %	50-64 v. %	65 v. - %	Ruotsin- kielisiä %
Mynämäki	35	54	60	40	46,2	3	26	31	37	3	0
Myrskylä	17	53	76	24	48,4	12	18	24	35	12	18
Mäntsälä	43	42	58	42	50,1	7	9	28	49	7	2
Mänttä- Vilppula	35	40	69	31	53,8	3	17	9	54	17	0
Mäntyharju	27	37	74	26	49,5	7	7	30	44	11	0
Naantali	43	28	65	35	51,8	2	19	23	40	16	0
Nakkila	29	48	59	41	53,0	7	17	7	41	28	3
Nivala	35	31	66	34	51,9	0	23	23	43	11	0
Nokia	51	35	61	39	49,6	2	14	43	29	12	0
Nousiainen	27	44	59	41	48,3	4	11	30	48	7	0
Nurmes	31	48	68	32	49,8	13	10	19	39	19	0
Nurmijärvi	51	53	57	43	47,8	4	20	33	39	4	0
Närpiö	35	40	57	43	46,4	11	29	17	31	11	94
Orimattila	33	42	55	45	49,8	3	24	27	27	18	0
Oripää	17	53	59	41	47,8	6	18	35	35	6	0
Orivesi	31	42	58	42	50,8	6	23	16	35	19	0
Oulainen	27	37	63	37	52,7	7	7	22	48	15	0
Oulu	67	36	57	43	47,0	12	19	25	37	6	0
Outokumpu	27	59	41	59	47,3	11	15	33	30	11	0
Padasjoki	21	52	62	38	49,6	10	14	24	38	14	0
Paimio	35	51	57	43	49,9	6	14	26	43	11	0
Paltamo	21	48	76	24	50,3	10	24	14	24	29	0
Parainen	35	46	60	40	52,1	6	14	29	23	29	60
Parikkala	27	52	63	37	50,7	7	22	11	41	19	0
Parkano	31	45	77	23	52,9	0	13	26	35	26	0
Pedersören kunta	35	49	60	40	44,8	11	29	20	34	6	97
Pelkosen- niemi	13	31	69	31	51,2	8	15	8	54	15	0
Pello	13	15	62	38	55,5	0	8	15	62	15	0
Perho	19	53	63	37	46,7	11	37	11	26	16	0
Pertunmaa	17	29	76	24	49,8	6	24	18	41	12	0
Petäjävesi	21	43	62	38	48,5	5	19	38	24	14	0
Pieksämäki	35	51	66	34	54,0	3	9	23	46	20	0
Pielavesi	27	56	56	44	49,3	7	15	19	56	4	0
Pietarsaari	43	44	67	33	53,1	9	5	14	49	23	63
Pihtipudas	27	44	78	22	52,6	4	11	30	37	19	0
Pirkkala	43	60	51	49	49,9	7	21	21	40	12	0
Polvijärvi	21	57	62	38	47,8	14	19	24	33	10	0
Pomarkku	21	43	67	33	47,5	10	14	33	29	14	0
Pori	59	41	54	46	49,1	3	25	24	32	15	0
Pornainen	27	52	48	52	44,8	15	22	26	37	0	0
Porvoo	51	49	63	37	49,8	6	14	29	31	20	35
Posio	17	53	47	53	56,0	0	6	29	47	18	0
Pudasjärvi	27	33	48	52	52,6	4	19	15	48	15	0
Pukkila	17	47	59	41	54,9	6	0	18	41	35	0
Punkalaidun	21	43	52	48	49,9	5	5	43	33	14	0
Puolanka	21	57	48	52	55,3	0	19	10	38	33	0
Puumala	21	48	67	33	52,1	10	10	19	43	19	0
Pyhtää	27	56	59	41	51,3	0	7	33	48	11	11
Pyhäjoki	21	38	67	33	50,5	5	24	24	19	29	0

Kunta	Valtuutet- tuja lkm	Ensikertaa valtuus- tossa %	Miehiä %	Naisia %	Keski-ikä %	18-29 v. %	30-39 v. %	40-49 v. %	50-64 v. %	65 v. - %	Ruotsin- kielisiä %
Pyhäjärvi	27	59	63	37	53,3	4	15	22	30	30	4
Pyhäntä	15	73	67	33	44,7	13	33	20	27	7	0
Pyhärinta	19	68	53	47	51,7	5	11	5	74	5	0
Pälkäne	27	56	74	26	53,6	4	11	15	56	15	0
Pöytyä	35	54	60	40	49,0	9	17	29	37	9	0
Raahe	43	35	65	35	51,3	5	12	33	33	19	0
Raasepori	43	40	65	35	48,7	12	16	26	33	14	77
Raisio	43	44	53	47	49,5	2	26	23	35	14	0
Rantasalmi	19	37	63	37	50,7	5	16	16	47	16	0
Ranua	17	35	59	41	50,4	12	12	6	59	12	0
Rauma	43	37	65	35	46,3	9	28	16	42	5	0
Rautalampi	21	43	67	33	50,1	5	19	24	43	10	0
Rautavaara	17	59	53	47	56,6	6	6	12	35	41	0
Rautjärvi	21	33	67	33	51,7	10	5	19	52	14	0
Reisjärvi	17	47	76	24	47,8	6	24	35	29	6	0
Riihimäki	43	40	51	49	49,3	7	16	26	33	19	2
Ristijärvi	15	47	47	53	49,1	7	13	27	47	7	0
Rovaniemi	51	47	61	39	48,4	12	22	12	39	16	0
Ruokolahti	27	52	63	37	51,3	4	15	22	41	19	0
Ruovesi	21	48	52	48	51,2	0	24	24	38	14	0
Rusko	27	44	56	44	45,7	4	37	26	22	11	4
Rääkkylä	21	38	71	29	55,5	5	5	19	48	24	0
Saarijärvi	31	55	58	42	50,3	6	26	13	29	26	0
Salla	21	29	62	38	57,0	0	5	24	29	43	0
Salo	51	35	53	47	50,1	4	25	20	33	18	0
Sastamala	43	40	65	35	52,0	5	14	23	44	14	0
Sauvo	21	43	81	19	48,7	5	29	14	33	19	0
Savitaipale	21	43	62	38	55,2	0	10	19	43	29	0
Savonlinna	51	51	65	35	51,9	2	22	18	35	24	0
Savukoski	13	46	54	46	48,8	8	15	15	54	8	0
Seinäjoki	51	33	63	37	51,3	2	18	27	33	20	0
Sievi	27	44	63	37	47,7	4	15	37	41	4	0
Siikainen	17	53	53	47	54,8	6	6	6	59	24	0
Siikajoki	27	67	63	37	46,6	4	30	26	33	7	0
Siikalatva	27	52	74	26	49,4	7	26	19	33	15	0
Siilinjärvi	43	47	53	47	50,3	7	19	16	44	14	0
Simo	17	47	59	41	55,5	6	12	6	47	29	0
Sipoo	43	42	53	47	51,4	5	16	23	44	12	47
Siuntio	27	48	59	41	52,5	0	11	37	37	15	41
Sodankylä	27	59	63	37	53,0	7	22	0	59	11	0
Soini	21	38	52	48	49,7	10	19	24	38	10	0
Somero	35	43	57	43	52,1	3	9	40	34	14	0
Sonkajärvi	21	33	57	43	53,0	5	10	24	43	19	0
Sotkamo	27	33	70	30	52,6	0	15	19	52	15	0
Sulkava	21	52	52	48	46,8	19	10	19	52	0	0
Suomussalmi	31	42	55	45	55,4	0	10	16	52	23	0
Suonenjoki	27	52	59	41	53,5	0	19	26	30	26	0
Sysmä	21	33	62	38	49,9	10	10	29	43	10	0
Säkylä	27	26	70	30	50,7	4	7	22	59	7	0
Taipalsaari	27	56	59	41	51,0	7	15	22	41	15	0
Taivalkoski	23	30	74	26	58,6	4	0	17	39	39	0

Kunta	Valtuutet- tuja lkm	Ensikertaa valtuus- tossa %	Miehiä %	Naisia %	Keski-ikä %	18-29 v. %	30-39 v. %	40-49 v. %	50-64 v. %	65 v. - %	Ruotsin- kielisiä %
Taivassalo	17	35	65	35	49,3	0	24	41	18	18	0
Tammela	27	48	67	33	48,6	4	19	30	41	7	4
Tampere	67	39	57	43	46,8	10	28	19	22	19	3
Tervo	17	47	47	53	52,9	6	12	24	41	18	0
Tervola	17	35	65	35	48,6	6	24	18	47	6	0
Teuva	27	44	70	30	51,7	4	15	30	26	26	0
Tohmajärvi	27	56	70	30	53,1	0	15	26	30	30	0
Toholampi	17	47	71	29	48,2	12	12	35	29	12	0
Toivakka	21	52	57	43	50,7	5	19	19	33	24	0
Tornio	43	44	65	35	51,0	5	16	23	37	19	0
Turku	67	34	51	49	44,9	13	31	18	22	15	9
Tuus- niemi	17	59	65	35	54,0	0	18	12	53	18	0
Tuusula	51	41	49	51	48,7	6	18	27	33	16	4
Tyrnävä	27	52	48	52	46,9	7	22	30	30	11	0
Ulvila	27	33	70	30	52,0	4	4	41	37	15	0
Urkala	23	43	65	35	45,9	9	17	39	26	9	0
Utajärvi	17	35	65	35	51,9	6	12	12	53	18	0
Utsjoki	15	40	73	27	52,0	13	13	13	33	27	0
Uurainen	21	67	67	33	47,4	10	24	24	24	19	0
Uusikaarlepyy	27	48	63	37	50,3	7	4	37	33	19	100
Uusikaupunki	43	44	63	37	54,0	9	9	9	51	21	0
Vaala	17	47	71	29	50,7	0	24	18	47	12	0
Vaasa	59	29	47	53	49,7	8	27	17	22	25	34
Valkeakoski	43	35	65	35	52,6	0	19	23	40	19	2
Valtimo	21	52	71	29	52,3	5	19	10	57	10	0
Vantaa	67	42	51	49	46,7	4	30	24	33	9	3
Varkaus	43	100	67	33	53,3	0	19	23	35	23	0
Vehmaa	21	43	62	38	48,2	0	19	48	24	10	0
Vesanto	21	33	67	33	51,3	5	14	24	38	19	0
Vesilahti	21	57	62	38	48,7	0	14	29	57	0	0
Veteli	21	62	76	24	51,7	10	10	14	48	19	0
Vieremä	21	43	67	33	49,5	10	10	33	43	5	0
Vihti	43	49	56	44	48,2	2	21	40	26	12	0
Viitasaari	27	48	52	48	51,0	11	19	15	30	26	0
Vimpeli	21	43	71	29	49,8	5	24	10	57	5	0
Virolahti	21	48	67	33	49,5	0	24	29	33	14	0
Virrat	27	41	63	37	56,0	7	15	4	44	30	0
Vöyri	27	44	67	33	50,9	7	19	11	44	19	96
Ylitornio	17	41	53	47	50,9	0	24	18	41	18	0
Ylivieska	35	46	60	40	46,8	11	31	9	31	17	0
Ylöjärvi	51	37	53	47	49,8	2	22	37	22	18	0
Ypäjä	21	43	62	38	48,3	5	24	10	62	0	0
Ähtäri	27	44	44	56	50,7	7	22	15	30	26	0
Äänekoski	43	42	63	37	52,0	2	12	28	42	16	0
Manner- Suomi	8 999	44	61	39	50,2	6	18	23	38	15	7

Liite 3b. Tietoja Manner-Suomen kuntien valtuustoihin valituista kuntavaaleissa kuntakokoluokittain 2017

Lähde: ehdokasrekisteri, oikeusministeriö.

Kuntakoko 30.11.2016	Valtuutettuja lkm	Ensikertaa valtuustossa %	Miehiä %	Naisia %	Keski-ikä	18–29 v. %	30–39 v. %	40–49 v. %	50–64 v. %	yli 65 v. %	Ruotsin- kielisiä %
alle 5 000 as.	2 292	45	64	36	50,4	6	16	22	40	15	2
5 000–10 000 as.	2 295	46	62	38	50,5	5	17	24	38	16	12
10 001–20 000 as.	1 589	43	63	37	50,8	4	17	23	41	15	10
20 001–50 000 as.	1 566	43	59	41	50,2	5	18	26	36	15	4
50 001–100 000 as.	644	40	57	43	50,3	6	19	22	35	18	6
yli 100 000 as.	613	40	52	48	46,7	10	24	24	29	13	5
Manner-Suomi yht.	8 999	44	61	39	50,2	6	18	23	38	15	7

Liite 3c. Tietoja Manner-Suomen kuntien valtuustoihin valituista vuoden 2017 kuntavaaleissa maakunnittain

Lähde: ehdokasrekisteri, Tilastokeskus.

Maakunta	Valtuutet- tuja lkm	Ensikertaa valtuustos- sa %	Miehiä %	Naisia %	Keski-ikä %	18–29 v. %	30–39 v. %	40–49 v. %	50–64 v. %	yli 65 v. %	Ruotsin- kielisiä %
Uusimaa	1 106	45	55	45	48,9	7	19	27	33	14	18
Varsinais- Suomi	873	43	59	41	49,3	4	20	27	36	13	6
Satakunta	485	39	65	35	50,2	6	17	22	39	15	0
Kanta-Häme	357	45	57	43	49,8	4	18	27	39	12	1
Pirkanmaa	764	43	61	39	49,9	5	18	27	36	14	0
Päijät-Häme	295	43	60	40	50,4	6	15	29	32	18	0
Kymenlaakso	249	43	59	41	50,8	4	18	23	36	18	2
Etelä-Karjala	261	43	61	39	51,5	3	14	24	43	16	0
Etelä-Savo	378	43	64	36	51,9	5	13	20	43	18	0
Pohjois-Savo	512	49	60	40	51,2	5	14	23	41	17	1
Pohjois- Karjala	397	48	62	38	50,6	9	14	18	43	16	0
Keski-Suomi	629	47	61	39	49,9	7	19	21	37	17	0
Etelä- Pohjanmaa	499	39	70	30	50,6	6	16	22	39	16	0
Pohjanmaa	469	45	61	39	49,6	7	19	22	36	16	69
Keski- Pohjanmaa	178	46	71	29	48,8	7	20	22	39	11	5
Pohjois- Pohjanmaa	834	44	63	37	50,0	6	19	23	38	14	0
Kainuu	222	42	61	39	52,9	5	15	16	42	22	0
Lappi	491	43	60	40	51,8	5	16	17	44	18	0
Manner- Suomi yht.	8 999	44	61	39	50,2	6	18	23	38	15	7

Liite 4a. Kuntavaaleissa 2017 valtuustoon valitut puolueittain ja kunnittain (lkm)

Lähde: ehdokasrekisteri, oikeusministeriö.

Kunta	Valtuutettuja	KESK	KOK	PS	SDP	VIHR	VAS	RKP	KD	Pienpuolueet yht.	Valitsijayhdistykset
	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm
Akaa	35	4	8	3	12	4	3	0	1	0	0
Alajärvi	35	19	6	6	1	0	1	0	2	0	0
Alavieska	21	13	1	4	0	1	1	0	1	0	0
Alavus	35	17	5	6	4	1	0	0	2	0	0
Asikkala	31	8	6	3	2	3	0	0	1	0	8
Askola	27	8	7	1	7	2	1	0	1	0	0
Aura	19	5	6	2	6	0	0	0	0	0	0
Enonkoski	17	10	0	1	5	0	0	0	1	0	0
Enontekiö	17	9	4	0	0	1	0	0	1	0	2
Espoo	75	3	26	7	10	17	3	6	2	1	0
Eura	35	11	4	2	13	0	5	0	0	0	0
Eurajoki	35	13	7	4	10	0	1	0	0	0	0
Evijärvi	17	12	2	0	1	0	1	0	1	0	0
Forssa	43	7	10	3	14	2	6	0	1	0	0
Haapajärvi	27	14	1	3	8	0	0	0	0	0	1
Haapavesi	27	17	1	4	0	0	5	0	0	0	0
Hailuoto	17	10	1	1	3	0	2	0	0	0	0
Halsua	15	11	0	2	0	0	0	0	2	0	0
Hamina	43	8	9	7	12	5	0	0	2	0	0
Hankasalmi	27	13	1	3	4	1	4	0	1	0	0
Hanko	31	0	2	2	9	1	4	10	0	1	2
Harjavalta	27	1	6	1	13	1	4	0	1	0	0
Hartola	17	6	5	2	3	1	0	0	0	0	0
Hattula	35	6	10	2	9	3	2	0	3	0	0
Hausjärvi	29	9	7	2	6	1	3	0	1	0	0
Heinola	43	4	11	3	13	1	0	0	3	0	8
Heinävesi	17	6	2	2	5	0	0	0	1	0	1
Helsinki	85	2	25	6	12	21	10	5	2	2	0
Hirvensalmi	21	11	3	1	2	0	0	0	1	0	3
Hollola	43	8	12	7	9	3	2	0	2	0	0
Honkajoki	17	10	0	5	0	0	2	0	0	0	0
Huittinen	27	9	6	4	4	1	3	0	0	0	0
Humppila	21	8	5	0	6	1	1	0	0	0	0
Hyrynsalmi	21	12	0	1	6	0	2	0	0	0	0
Hyvinkää	51	4	13	6	14	7	4	0	3	0	0
Hämeenkyrö	35	8	7	5	7	1	5	0	2	0	0
Hämeenlinna	51	5	14	6	14	6	3	0	3	0	0
Ii	35	17	4	1	2	2	9	0	0	0	0
Iisalmi	43	15	6	2	8	3	7	0	2	0	0
Iitti	27	11	4	0	8	0	0	0	1	0	3
Ikaalinen	27	8	5	5	6	1	1	0	1	0	0
Ilmajoki	35	16	8	4	6	0	0	0	1	0	0
Ilomantsi	27	13	2	4	6	0	1	0	0	0	1
Imatra	43	3	12	6	19	1	2	0	0	0	0
Inari	27	6	10	0	4	3	4	0	0	0	0
Inkoo	27	0	5	0	4	3	0	15	0	0	0
Isojoki	21	13	5	2	1	0	0	0	0	0	0
Isokyrö	27	15	6	1	4	0	0	0	1	0	0

Kunta	Valtuutettuja	KESK	KOK	PS	SDP	VIHR	VAS	RKP	KD	Pienpuolueet yht.	Valitsijayhdistykset
	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm
Joensuu	59	12	9	5	15	9	6	0	3	0	0
Jokioinen	27	9	3	1	7	2	5	0	0	0	0
Joroinen	27	12	1	1	6	0	0	0	1	0	6
Joutsa	25	11	6	2	4	1	0	0	1	0	0
Juuka	23	11	1	2	7	1	0	0	1	0	0
Juupajoki	17	5	4	1	5	1	1	0	0	0	0
Juva	27	14	3	3	5	0	0	0	2	0	0
Jyväskylä	67	11	12	5	13	14	7	0	4	1	0
Jämijärvi	17	11	0	2	4	0	0	0	0	0	0
Jämsä	43	7	5	5	13	2	4	0	1	0	6
Järvenpää	51	5	11	4	10	8	3	0	2	0	8
Kaarina	51	3	15	5	12	9	3	1	3	0	0
Kaavi	17	6	2	3	2	1	0	0	1	0	2
Kajaani	51	14	8	6	7	5	10	0	1	0	0
Kalajoki	35	20	4	1	2	3	4	0	1	0	0
Kangasala	51	5	13	6	12	7	3	0	5	0	0
Kangasniemi	27	12	2	2	7	3	0	0	1	0	0
Kankaanpää	35	11	4	9	7	1	2	0	1	0	0
Kannonkoski	15	8	2	0	3	2	0	0	0	0	0
Kannus	27	19	1	3	3	0	0	0	1	0	0
Karjajoki	15	9	3	2	1	0	0	0	0	0	0
Karkkila	35	4	6	2	7	4	10	0	1	0	1
Karstula	27	13	4	3	6	0	0	0	1	0	0
Karvia	21	10	3	4	3	0	1	0	0	0	0
Kaskinen	17	0	2	2	5	1	2	5	0	0	0
Kauhajoki	35	14	6	8	4	1	1	0	1	0	0
Kauhava	43	20	9	6	4	0	0	0	4	0	0
Kauniainen	35	0	13	1	1	3	0	16	1	0	0
Kaustinen	21	13	0	6	1	1	0	0	0	0	0
Keitele	19	10	1	3	2	0	2	0	1	0	0
Kemi	43	7	5	2	13	1	15	0	0	0	0
Kemijärvi	27	13	2	4	2	0	5	0	1	0	0
Keminmaa	31	13	1	1	2	0	7	0	0	0	7
Kemiönsaari	27	2	0	0	3	1	2	13	0	0	6
Kempele	39	18	5	3	8	1	3	0	1	0	0
Kerava	51	3	13	6	13	9	6	0	1	0	0
Keuruu	35	10	4	4	11	1	1	0	4	0	0
Kihniö	21	7	1	7	2	0	0	0	3	0	1
Kinnula	15	10	2	0	3	0	0	0	0	0	0
Kirkkonummi	51	2	13	4	7	11	1	11	2	0	0
Kitee	35	14	5	7	8	0	0	0	1	0	0
Kittilä	27	9	1	3	1	1	4	0	1	0	7
Kiuruvesi	33	17	6	2	0	0	7	0	1	0	0
Kivijärvi	15	9	2	0	4	0	0	0	0	0	0
Kokemäki	27	8	4	3	7	0	5	0	0	0	0
Kokkola	43	12	5	3	8	2	3	5	5	0	0
Kolari	21	9	0	0	1	0	7	0	0	0	4
Konnevesi	21	13	1	1	4	0	1	0	1	0	0
Kontiolahti	35	12	6	3	12	2	0	0	0	0	0
Korsnäs	21	0	0	0	0	0	0	21	0	0	0
Koski Tl	21	12	5	1	2	1	0	0	0	0	0

Kunta	Valtuutettuja	KESK	KOK	PS	SDP	VIHR	VAS	RKP	KD	Pienpuolueet yht.	Valitsijayhdistykset
	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm
Kouvola	59	9	13	5	16	6	2	0	4	0	4
Kristiinankaupunki	27	3	5	1	1	0	0	17	0	0	0
Kruunupyö	27	0	0	0	0	0	0	16	1	0	10
Kuhmo	35	16	2	7	4	2	2	0	2	0	0
Kuhmoinen	21	5	9	1	5	0	0	0	1	0	0
Kuopio	59	14	12	6	11	8	5	0	3	0	0
Kuortane	19	9	5	3	1	0	0	0	1	0	0
Kurikka	43	19	10	4	5	2	1	0	2	0	0
Kustavi	15	5	7	0	3	0	0	0	0	0	0
Kuusamo	39	24	5	2	2	4	2	0	0	0	0
Kyyjärvi	17	13	2	0	0	0	0	0	2	0	0
Kärkölä	27	3	3	1	4	0	1	0	0	0	15
Kärsämäki	21	12	2	3	4	0	0	0	0	0	0
Lahti	59	4	14	5	19	7	4	0	4	0	2
Laihia	27	11	6	3	4	0	2	0	1	0	0
Laitila	31	14	4	2	5	1	0	0	0	2	3
Lapinjärvi	21	5	2	0	3	2	0	9	0	0	0
Lapinlahti	31	13	2	5	3	1	3	0	4	0	0
Lappajärvi	19	13	1	2	1	0	0	0	2	0	0
Lappeenranta	51	11	10	6	13	6	0	0	2	0	3
Lapua	35	14	11	4	2	0	1	0	3	0	0
Laukaa	43	14	5	3	10	5	3	0	3	0	0
Lemi	21	12	5	2	2	0	0	0	0	0	0
Lempäälä	43	7	13	3	9	5	3	0	3	0	0
Leppävirta	35	16	3	2	9	0	3	0	2	0	0
Lestijärvi	15	10	0	1	1	0	2	0	1	0	0
Lieksa	35	12	3	5	13	0	1	0	1	0	0
Lieto	43	8	13	3	7	5	4	0	3	0	0
Liminka	35	19	3	4	2	3	3	0	1	0	0
Liperi	35	12	4	6	9	1	0	0	2	0	1
Lohja	51	5	10	6	12	7	6	1	1	0	3
Loimaa	43	14	11	4	5	1	7	0	1	0	0
Loppi	27	9	7	2	7	1	1	0	0	0	0
Loviisa	35	2	3	2	8	2	0	18	0	0	0
Luhanka	15	7	5	1	2	0	0	0	0	0	0
Lumijoki	17	13	1	0	0	0	3	0	0	0	0
Luoto	27	0	0	0	4	0	0	10	13	0	0
Luumäki	23	13	6	0	3	0	0	0	1	0	0
Maalahti	27	0	0	0	6	0	0	21	0	0	0
Marttila	17	8	6	2	1	0	0	0	0	0	0
Masku	35	5	10	4	9	4	2	0	1	0	0
Merijärvi	15	13	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Merikarvia	21	11	2	1	7	0	0	0	0	0	0
Miehikkälä	21	15	5	0	1	0	0	0	0	0	0
Mikkeli	51	14	11	3	14	6	0	0	3	0	0
Muhos	27	12	1	6	2	0	5	0	0	0	1
Multia	17	9	1	1	3	1	1	0	1	0	0
Muonio	17	7	3	1	2	0	2	0	2	0	0
Mustasaari	43	0	0	1	2	0	0	35	1	0	4
Muurame	35	12	6	2	9	3	2	0	1	0	0

Kunta	Valtuutettuja	KESK	KOK	PS	SDP	VIHR	VAS	RKP	KD	Pienpuolueet yht.	Valitsijayhdistykset
	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm
Myrskylä	17	9	3	1	1	1	0	2	0	0	0
Mäntsälä	43	12	9	3	11	2	2	0	1	0	3
Mänttä-Vilppula	35	8	4	4	13	3	2	0	1	0	0
Mäntyharju	27	9	6	3	5	0	0	0	1	0	3
Naantali	43	5	16	4	10	5	2	0	1	0	0
Nakkila	29	8	6	4	5	0	5	0	1	0	0
Nivala	35	23	3	4	3	1	1	0	0	0	0
Nokia	51	3	11	4	10	11	9	0	2	1	0
Nousiainen	27	8	8	3	3	0	5	0	0	0	0
Nurmes	31	15	2	3	9	0	0	0	2	0	0
Nurmijärvi	51	11	15	6	9	7	2	0	1	0	0
Närpiö	35	0	0	0	3	0	0	32	0	0	0
Orimattila	33	8	8	6	6	2	0	0	1	0	2
Oripää	17	8	5	0	1	0	3	0	0	0	0
Orivesi	31	6	9	2	9	1	3	0	1	0	0
Oulainen	27	16	4	1	3	0	2	0	1	0	0
Oulu	67	17	13	6	8	10	11	0	1	0	1
Outokumpu	27	9	2	4	7	0	4	0	1	0	0
Padasjoki	21	3	7	1	3	7	0	0	0	0	0
Paimio	35	8	9	1	8	3	4	0	2	0	0
Paltamo	21	11	1	1	2	1	4	0	1	0	0
Parainen	35	1	4	0	6	4	2	18	0	0	0
Parikkala	27	12	4	1	3	1	0	0	2	4	0
Parkano	31	12	5	5	6	0	2	0	1	0	0
Pedersören kunta	35	0	0	0	3	0	0	22	10	0	0
Pelkosenniemi	13	5	0	0	0	1	2	0	0	0	5
Pello	13	6	1	1	1	0	4	0	0	0	0
Perho	19	15	0	1	2	0	1	0	0	0	0
Pertunmaa	17	7	2	3	0	0	0	0	0	0	5
Petäjävesi	21	9	2	3	2	2	1	0	2	0	0
Pieksämäki	35	11	5	3	9	4	2	0	1	0	0
Pielavesi	27	13	2	5	2	0	4	0	1	0	0
Pietarsaari	43	1	0	0	10	1	5	19	4	0	3
Pihtipudas	27	12	1	2	6	0	2	0	0	0	4
Pirkkala	43	3	14	3	12	7	2	0	2	0	0
Polvijärvi	21	12	1	1	7	0	0	0	0	0	0
Pomarkku	21	10	5	0	4	0	2	0	0	0	0
Pori	59	5	13	8	17	5	9	0	2	0	0
Pornainen	27	10	4	4	7	2	0	0	0	0	0
Porvoo	51	4	7	2	12	8	1	16	1	0	0
Posio	17	12	0	1	1	0	0	0	0	0	3
Pudasjärvi	27	18	1	1	3	2	2	0	0	0	0
Pukkila	17	9	5	1	1	1	0	0	0	0	0
Punkalaidun	21	7	5	5	3	0	1	0	0	0	0
Puolanka	21	15	0	1	0	0	4	0	0	0	1
Puumala	21	10	2	3	5	0	0	0	1	0	0
Pyhtää	27	4	7	5	5	2	1	3	0	0	0
Pyhäjoki	21	15	2	0	0	0	3	0	0	0	1
Pyhäjärvi	27	12	0	0	4	0	4	1	1	0	5

Kunta	Valtuutettuja	KESK	KOK	PS	SDP	VIHR	VAS	RKP	KD	Pienpuolueet yht.	Valitsijayhdistykset
	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm
Pyhäranta	19	3	10	1	5	0	0	0	0	0	0
Pälkäne	27	7	11	0	6	2	1	0	0	0	0
Pöytyä	35	15	10	2	4	1	2	0	1	0	0
Raahe	43	19	3	2	7	1	10	0	1	0	0
Raasepori	43	0	2	1	13	4	1	22	0	0	0
Raisio	43	3	11	4	13	4	6	1	1	0	0
Rantasalmi	19	12	1	1	4	1	0	0	0	0	0
Ranua	17	12	2	0	2	0	0	0	0	0	1
Rauma	43	5	8	4	18	3	3	0	2	0	0
Rautalampi	21	9	2	3	3	0	2	0	1	0	1
Rautavaara	17	5	0	1	4	0	5	0	2	0	0
Rautjärvi	21	10	1	1	9	0	0	0	0	0	0
Reisjärvi	17	13	1	1	1	0	1	0	0	0	0
Riihimäki	43	2	10	3	11	5	9	0	3	0	0
Ristijärvi	15	11	2	1	0	0	1	0	0	0	0
Rovaniemi	51	16	10	4	10	3	6	0	2	0	0
Ruokolahti	27	12	4	2	8	0	0	0	1	0	0
Ruovesi	21	7	6	0	3	0	2	0	0	0	3
Rusko	27	7	9	1	5	4	1	0	0	0	0
Rääkkylä	21	9	0	5	2	0	3	0	2	0	0
Saarijärvi	31	15	3	1	9	1	1	0	1	0	0
Salla	21	11	0	3	3	0	4	0	0	0	0
Salo	51	11	12	6	13	5	2	0	2	0	0
Sastamala	43	11	8	4	11	2	3	0	4	0	0
Sauvo	21	8	5	2	3	1	2	0	0	0	0
Savitaipale	21	11	2	1	2	0	0	0	2	0	3
Savonlinna	51	17	6	4	14	5	2	0	3	0	0
Savukoski	13	7	4	0	0	0	2	0	0	0	0
Seinäjoki	51	19	15	3	8	3	1	0	2	0	0
Sievi	27	18	1	6	0	0	2	0	0	0	0
Siikainen	17	8	0	2	5	0	0	0	2	0	0
Siikajoki	27	17	3	2	2	0	3	0	0	0	0
Siikalatva	27	20	0	1	4	0	2	0	0	0	0
Siilinjärvi	43	18	5	4	7	4	3	0	2	0	0
Simo	17	9	1	2	1	0	4	0	0	0	0
Sipoo	43	2	11	2	5	5	0	17	1	0	0
Siuntio	27	0	8	1	3	5	2	8	0	0	0
Sodankylä	27	11	4	2	2	2	5	0	1	0	0
Soini	21	11	2	3	0	0	0	0	5	0	0
Somero	35	17	7	2	7	1	1	0	0	0	0
Sonkajärvi	21	10	1	4	5	0	1	0	0	0	0
Sotkamo	27	13	4	2	1	0	5	0	2	0	0
Sulkava	21	11	2	0	6	0	0	0	2	0	0
Suomussalmi	31	17	3	1	0	0	10	0	0	0	0
Suonenjoki	27	11	3	4	5	0	2	0	2	0	0
Systemä	21	7	7	1	4	0	0	0	0	0	2
Säkylä	27	12	3	3	7	1	1	0	0	0	0
Taipalsaari	27	11	4	1	4	1	0	0	0	0	6
Taivalkoski	23	11	0	1	6	0	1	0	0	0	4
Taivassalo	17	9	6	0	2	0	0	0	0	0	0
Tammela	27	10	5	1	6	1	1	0	0	0	3

Kunta	Valtuutettuja	KESK	KOK	PS	SDP	VIHR	VAS	RKP	KD	Pienpuolueet yht.	Valitsijayhdistykset
	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm	lkm
Tervo	17	10	3	2	2	0	0	0	0	0	0
Tervola	17	10	0	1	0	0	6	0	0	0	0
Teuva	27	11	7	2	2	0	4	0	1	0	0
Tohmajärvi	27	13	3	2	8	0	0	0	1	0	0
Toholampi	17	10	2	1	3	0	0	0	1	0	0
Toivakka	21	10	1	3	4	0	1	0	2	0	0
Tornio	43	22	3	3	6	1	7	0	0	0	1
Turku	67	3	17	5	12	14	12	3	1	0	0
Tuusniemi	17	8	1	2	2	1	3	0	0	0	0
Tuusula	51	5	12	3	13	3	2	1	1	0	11
Tyrnävä	27	18	2	2	3	0	2	0	0	0	0
Ulvila	27	5	6	2	9	1	3	0	1	0	0
Urijala	23	9	5	2	7	0	0	0	0	0	0
Utajärvi	17	10	0	3	2	0	2	0	0	0	0
Utsjoki	15	5	3	1	2	0	2	1	1	0	0
Uurainen	21	8	1	5	4	0	1	0	2	0	0
Uusikaarlepyy	27	0	0	0	5	0	0	21	1	0	0
Uusikaupunki	43	9	8	2	14	0	4	0	1	0	5
Vaala	17	10	0	3	0	0	4	0	0	0	0
Vaasa	59	2	10	6	13	4	4	18	2	0	0
Valkeakoski	43	2	10	5	16	1	5	0	2	0	2
Valtimo	21	11	0	1	5	1	2	0	1	0	0
Vantaa	67	3	17	8	18	12	5	2	2	0	0
Varkaus	43	3	10	2	20	1	5	0	2	0	0
Vehmaa	21	9	3	0	2	0	3	0	0	0	4
Vesanto	21	13	1	3	4	0	0	0	0	0	0
Vesilahti	21	6	7	2	2	2	0	0	2	0	0
Veteli	21	13	0	4	1	0	0	0	1	0	2
Vieremä	21	13	1	1	0	0	0	0	1	0	5
Vihti	43	10	10	5	10	4	2	1	1	0	0
Viitasaari	27	10	2	2	8	1	1	0	2	0	1
Vimpeli	21	9	0	2	0	0	2	0	1	0	7
Virolahti	21	10	3	3	5	0	0	0	0	0	0
Virrat	27	9	6	0	6	0	2	0	1	0	3
Vöyri	27	0	0	0	1	0	0	26	0	0	0
Ylitornio	17	11	0	0	1	0	5	0	0	0	0
Ylivieska	35	19	4	3	4	3	1	0	1	0	0
Ylöjärvi	51	7	12	6	10	8	5	0	3	0	0
Ypäjä	21	9	6	0	3	2	1	0	0	0	0
Ähtäri	27	12	5	0	7	0	1	0	2	0	0
Äänekoski	43	8	3	5	12	3	10	0	2	0	0
Manner-Suomi	8 999	2 824	1 490	770	1 697	534	658	471	316	12	227

Liite 4b. Kuntavaaleissa 2017 valtuustoon valitut puolueittain ja kuntakoon mukaan (%)

Lähde: ehdokasrekisteri, oikeusministeriö.

Kuntakoko 30.11.2016	Valtuutettuja	KESK	KOK	PS	SDP	VIHR	VAS	RKP	KD	Pienpuolueet yht.	Valitsijajhdistykset
	lkm	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
alle 5 000 as.	2 292	49	13	8	14	2	6	2	3	0	4
5 000 - 10 000 as.	2 295	35	14	7	17	3	8	9	3	0	3
10 001 - 20 000 as.	1 589	28	17	9	20	5	6	8	4	0	1
20 001 - 50 000 as.	1 566	18	20	9	24	10	10	3	4	0	2
50 001 - 100 000 as.	644	17	21	9	25	10	6	5	4	0	1
yli 100 000 as.	613	10	25	8	19	19	10	3	3	1	1
Manner-Suomi yht. %	100	31	17	9	19	6	7	5	4	0	3
Manner-Suomi yht. lkm	8 999	2 824	1 490	770	1 697	534	658	471	316	12	227

Liite 4c. Kuntavaaleissa 2017 valtuustoon valitut puolueittain ja maakunnittain (%)

Maakunta	Valtuutettuja	KESK	KOK	PS	SDP	VIHR	VAS	RKP	KD	Pienpuolueet	Valitsijajhdistykset
	lkm	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Uusimaa	1 106	11	23	8	20	14	6	14	2	0	3
Varsinais-Suomi	873	25	26	7	19	7	8	4	2	0	2
Satakunta	485	31	16	12	27	3	9	0	2	0	0
Kanta-Häme	357	23	23	6	26	8	10	0	3	0	1
Pirkanmaa	764	19	23	10	24	9	8	0	5	0	2
Päijät-Häme	295	17	25	10	21	8	2	0	4	0	13
Kymenlaakso	249	23	21	10	25	8	4	2	4	0	3
Etelä-Karjala	261	36	18	8	24	3	1	0	3	2	5
Etelä-Savo	378	41	12	8	23	5	1	0	5	0	5
Pohjois-Savo	512	40	12	11	17	4	10	0	5	0	2
Pohjois-Karjala	397	39	10	12	27	4	4	0	4	0	1
Keski-Suomi	629	38	13	8	22	6	6	0	5	0	2
Etelä-Pohjanmaa	499	47	20	11	10	1	3	0	6	0	1
Pohjanmaa	469	7	6	3	13	1	3	56	7	0	4
Keski-Pohjanmaa	178	58	4	12	11	2	3	3	6	0	1
Pohjois-Pohjanmaa	834	56	8	9	10	4	11	0	1	0	2
Kainuu	222	49	9	9	9	4	17	0	3	0	0
Lappi	491	43	11	6	11	3	19	0	2	0	6
Manner-Suomi yht. %	100	31	17	9	19	6	7	5	4	0	3
Manner-Suomi yht. lkm	8 999	2 824	1 490	770	1 697	534	658	471	316	12	227